

DE

DELAVSKA ENOTNOST št. 9 — leto XXXIX

Glasilno Zveze sindikatov Slovenije, glavni urednik: Dušan Gačnik, odgovorna urednica: Majda Žlender

Umrl je Janez Barborič

Pravijo, da je upanje vedno tisto, ki umre zadnje.... Prav to upanje smo imeli vsi, tako Janez, kot tudi sodelavci, prijatelji in tovariši, ki so ga poznali, cenili in spoštovali.

Ko smo »našega Janeza« videli lani novembra na prvi konferenci Zveze sindikatov Slovenije in poslušali njegovo zavzeto razpravo o nekaterih vprašanih družbenoekonomskih odnosov in še posebej o uveljavljanju delavca v okviru teh odnosov, nismo niti slutili, da gre v resnici za slovo. Mirno in zadržano, »tako kakor vedno«, je z nasmehom sprejel naše želje za dobro zdravje in niti z besedico ni omenil, da so njegove zdravstvene težave bistveno hujše, kot so slutili njegovi najbližji sodelavci in delovni tovariši.

Razprava na konferenci je bila v resnici slovo od množice ljudi, ki so ga poznali in od sindikata, ki mu je posvetil svoje najboljše moči, zavzetost in delovno vnemo. Kmalu zatem smo zvedeli, da se je Janez v resnici že spustil v boj z zahrbito boleznijo, ki ji običajno pravimo »boj brez upa zmage«, vendar je svoje težave ohranil zase. Prepričan je bil, da so njegove osebne stvari nepomembne za druge, saj je toliko zanimivega, spodbujajočega, tudi vizionarskega kar pritegne zanimanje širšega kroga, da ni treba govoriti o sebi, ampak o vsem tistem, kar nas povezuje kot ljudi v socialistično družbo. Boril se je do zadnjega, mi pa smo upali, da se bo vse dobro izteklo.

Pravijo, da je upanje vedno tisto, ki umre zadnje....

Vsi, ki so ga količkaj poznali — in takih je bilo veliko, saj je bil Janez odprti človek, dober tovariš, neposreden sogovornik z izrazitim smislom za vzpostavljanje pravih človeških stikov z delavci in sam neumoren delavec — so vedeli, da se je prav sindikalnemu delu najbolj predajal, saj mu je sindikat pomenil poleg vsega tudi neposredno zvezo z delovnimi tovariši v štorski železarni, ne glede na to ali je upravljal družbenopolitične dolžnosti na republiški ali pa na zvezni ravni.

Malo je takih delavcev pri nas, ki bi jim lahko tako kot za Janeza rekli, da so otroci sindikata. Prav zaradi te povezanosti z organizacijo in zaradi zavzetega dela v njej je bil 1973 leta izvoljen za predsednika Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Delo je sprejel s pobožno odgovornostjo, čeprav je vedel, da gre za volontersko nalogo pri predsednikovanju v sindikatih in da bo istocasno še naprej polno delo v železarni. Oboje je zahtevalo celega človeka. Janez je bil pripravljen biti cel človek dvakrat vsakega dne.... Zdaj nam samo ostane, da tako pripravljenost ocenimo kot tipično za predstavnika generacije, ki ji je otroštvo krojila vojna, ki je izšla iz skojevstva, zanosa delovnih brigad in pomanjkanja v letih obnove in krojenja novih odnosov v družbi. Janezov delovni dan je bil vedno trd, prepoln dolžnosti. Kar je najbolj presenečalo tudi najbližje sodelavce, je bila njegova pripravljenost, da je kljub temu vedno znova našel čas za pogovor z delavci in nikoli ni tehal »nepomembnosti« njihovih težav z dragocnostjo svojega časa. Prav pretresljivo ga je bilo poslušati, ko si je v redkih tihih trenutkih oddih vedno znova zaželel, da bi se vrnil med svoje železarje v Štore, saj je zanjo pomenilo tudi neposreden stik s trdim delom, ljudmi, ki so kot jeklo, ko ustvarjajo jeklo in z delovnim okoljem, ki mu je že od študija naprej pomenilo možnost polnega uveljavljanja strokovnih in ne nazadnje tudi človeških sposobnosti.

Janezu se želja, žal, ni izpolnila, ker je umrl premlad....

»Zalostno je odjeknila vest med nami, ko smo tako nenadoma zvedeli za smrt tovariša Janeza Barboriča. V naših srcih bo ostal spomin naj kot na prijatelja vseh nas delavcev delovne organizacije proizvodno transportnega podjetja Avtoradgone. Njegovih besed, ki nam jih je spregovoril ob otvoritvi naše nove proizvodne hale leta 1977, nismo pozabili in se jih bomo vedno spominjali.«

Fodobna je tudi vsebina drugih sožalnih brzojavk, ki jih preveva žalost ob spoznanju, da smo izgubili tovariša in prijatelja, ki mu je bila prva skrb človek-delavec, ki so konec minulega tedna prihajale ob prerani smrti Janeza Barboriča, iz delovnih kolektivov, sindikalnih organizacij in drugod.

Žalne slovesnosti

Ob smrti Janeza Barboriča, člana predsedstva Zveze sindikatov Jugoslavije, CK ZKJ in RS ZSS, je bila v petek popoldne žalna seja predsedstev Zveze sindikatov Slovenije in Zveze sindikatov Jugoslavije, ki so se je udeležile tudi delegacije družbenopolitičnih organizacij. Že pred tem pasu se s žalno sejo občinskega sveta ZSS od svojega občana poslovili tudi v občini Bežigrad.

Zadnje slovo od Janeza Barboriča je bilo v soboto v poslovilni dvorani ljubljanskih Žal-Navja, med drugimi pa se je tu od njega poslovil tudi predsednik sveta ZSJ Mika Špiljak.

Pokojnikova družina in Republiški svet Zveze sindikatov

Slovenije sta prejela številne sožalne brzojavke najvidnejših družbenopolitičnih delavcev, nekdanjih sodelavcev in sindikalnih aktivistov iz vse domovine. Mika Špiljak je med drugim zapisal: »V svojem kratkem življenju je vsepovsod, kjer je delal in živel, za sabo pustil trajne in neizbrisne sledi izjemno predanega in poštenega človeka. Vsi, ki so ga poznali, so bili srečni, da lahko delajo z njim.«

»Janez Barborič je bil z vsem svojim srcem predan revolucionarnemu delu v korist delovnih ljudi za njihovo odločujočo vlogo v družbi.« sta med drugim zapisala France Popit in Franc Šetine.

Akcija zaključni račun '79 in vsi naslednji

Zaključni računi pognali korenine

Zakaj so v nekaterih sindikatih in občinskih svetih zadovoljni z razpravami o gospodarjenju lani, berite na tretji strani

V tej številki priloga:

SINDIKALNI POROČEVALEC ŠT. 2

Delovanje in organiziranost Zveze sindikatov Slovenije v krajevni skupnosti

Stališča in naloge sindikatov pri uveljavljanju samoupravne delavske kontrole

Aktivnost Zveze sindikatov Slovenije v procesu podružbljanja pomoči ljudem po prestajanju kazni

Pod temi naslovi objavljamo dokumente, ki so jih sprejeli organi Zveze sindikatov Slovenije. V današnjem Sindikalnem poročevalcu so objavljena stališča, ki morajo biti vedno pri roki vsakemu sindikalnemu aktivistu pri njegovem delu v osnovnih organizacijah sindikata in v občinskih svetih.

Mika Špiljak obiskal Peko

(Ne)nagrajevanje limitira prizadevanja

Končni rezultati lanskoletnega gospodarjenja organizacije združenega dela Peko, z njenimi osmini TOZD, zgovorno pričajo o doseženih uspehih. Kljub 20-odstotnemu povečanju stroškov je dohodek narasel za 36 %, masa za osebne dohodke se je povečala za 24 %, medtem ko so kar 52 milijonov lahko namenili za akumulacijo. Precejšen del tega uspeha lahko pripišejo izvoznim prizadevanjem v minulih letih, ko jim je sicer prav tu šlo precej trdo, vendar pa so zato danes že izraziti finančni uspehi. Kot so povedali v razgovoru s predsednikom sveta ZSJ Mikom Špiljakom so lani na zahodnoevropskem trgu dosegli za 29 dolarjev višjo ceno za svoje izdelke in pravzaprav s to prodajo dosežejo 6 odstotkov tako imenovanega klasičnega profita. Ti podatki pojasnjujejo tudi hkrati upadanje izvoza na vzhodna tržišča, ki se zmanjšuje že vse od leta 1969.

Kljub takšnim finančnim uspehom, doseženim v zaostrenih pogojih gospodarjenja, pa je pogovor kaj hitro skrenil na področje nagrajevanja. V neposredni proizvodnji izdelana in tudi že uveljavljena, čeprav tudi v Peku

velja nekakšen limit, saj delavec za kvaliteto, prihranek na materialu, času lahko zasluži do 25 odstotkov več kot znaša poprečje. Vendar pa bi tudi tu veljalo razmisлити o trditvi Mike Špiljaka, da je vsakršni limit pravzaprav tudi limit delovnih prizadevanj. Zagotovo ne bo lahko, vendar pa bo kljub vsemu treba preiti od dosedanjih še vedno nekoliko subjektivnih ocen in odločitev o učinku na oblikovanje le-tega na povsem konkretnih rezultatih dela.

Medtem ko nagrajevanje po delu v neposredni proizvodnji kljub vsemu še nekako gre, pa je — kot skoraj vsepovsod — tudi tu v delovni skupnosti skupnih služb še vedno na samem začetku. Tristopetdeset zaposlenih po različnih sektorjih, zanje je tudi izdelan program dohodka, ki ga lahko sami zvišajo recimo z zmanjševanjem stroškov, vendar pa na ta način ni moč pravičnejše nagraditi prizadevanja posameznih delavcev. Vsekakor bi bilo bolj primerno dati delavcem skupnih služb določeno vsoto dohodka, recimo 100, od tod naprej pa morajo delavci sami pripraviti takšne normative, ki bi jih spodbujali, da bi več in bolj

delali, pa tudi več delali za osebne dohodke. Tudi pri nagrajevanju tako imenovanih režijcev ne moremo pričakovati — je še posebej poudaril Mika Špiljak — da bomo recept zanj dobili od zunaj.

Posebno pozornost so v pogovoru namenili tudi jubilejnim nagradam, saj so zadnji čas precej razburjale delavce v vseh republikah in pokrajinah. Povsem pravilna je bila odločitev Peka, ki so jo že opredelili v svojem pravilniku, da se jubilejne nagrade podeljujejo za celotno delovno dobo posameznika, ne glede na to, koliko časa je v Peku. Vendar pa je Mika Špiljak pri tem opozoril, da bi morali v pravilniku tudi predvideti možnosti kakšne »špekulacije« tistih sicer izredno redkih posameznikov, ki menjajo službe samo zaradi boljše OD v drugi OZD. Zato mora biti nekakšen dodatek za stalnost pri jubilejnih nagradah stimulativna vsebina takšnega pravilnika. Tudi takšne malenkosti namreč, na katere vse preradi pozabljamo, veliko prispevajo k boljšemu in zavzetemu delu posameznika in seveda v končnem rezultatu tudi k večjemu dohodu celotne organizacije združenega dela.

Majda Žlender

Poseg družbenega pravobranilca samoupravljanja Slovenije

Cimosova barka se je nevarno nagnila

Dolgoletne gospodarske in samoupravne slabosti v koprskem Cimosu so prešle vse meje. Kako je prišlo do tega, je poleg vseh drugih pristojnih institucij proučeval tudi republiški pravobranilec samoupravljanja, ki je ugotovil, »da so odnosi v tem kolektivu zelo neurejeni, da nastaja vse večja družbena škoda in da se stvari že dalj časa ne premaknejo z mrtve točke.« Vinko Kastelic, republiški pravobranilec samoupravljanja je zavoljo tega ocenil, da bo za razrešitev Cimosovega gordijskega vozla potrebna »širša aktivnost zunanjih (republiških) družbenopolitičnih in strokovnih organov.«

Republiški pravobranilec samoupravljanja je zato izdal predlog za »sanacijo razmer« in se hkrati tudi zavzel, da bi republiški izvršni svet skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije ukrepal v skladu neizpolnjenega 2. člena dogovora o temeljih plana Slovenije za obdobje 1976—1980. V njem je med drugim zapisano, da bo Cimos v tem letu sestavil in prodal na domačem in tujem trgu 22.000 osebnih vozil. Hkrati pa tudi, da bodo IMV Novo mesto in Cimos

Koper ter druge zainteresirane organizacije združenega dela v letu 1978 pripravile predlog skupnega razvoja proizvodnje osebnih vozil, avtomobilskih delov in sklopov v naši republici ter glede na reprodukcijsko dohodkovne povezave dopolnile oziroma sklenile samoupravne sporazume o temeljih planov. Takoj je treba reči, da se ni uredilo niti prvo niti drugo. Cimos naj bi letos po »začasnem planu« izdelal le 15 tisoč avtomobilov, kar seveda ne zagotavlja ekonomične in rentabilne proizvodnje. Poleg tega pa je ta delovna organizacija v zelo težkem gospodarskem položaju, saj ima velik devizni primanjkljaj, poleg tega pa tudi nejasno perspektivo v odnosih s Citroenom in drugimi jugoslovanskimi avtomobilskimi proizvajalci. Še več! Velika verjetnost je celo, da Citroen ne bo obnovil pogodbe o skupnih vlaganjih in kooperacijske pogodbe, ki poteče čez dve leti.

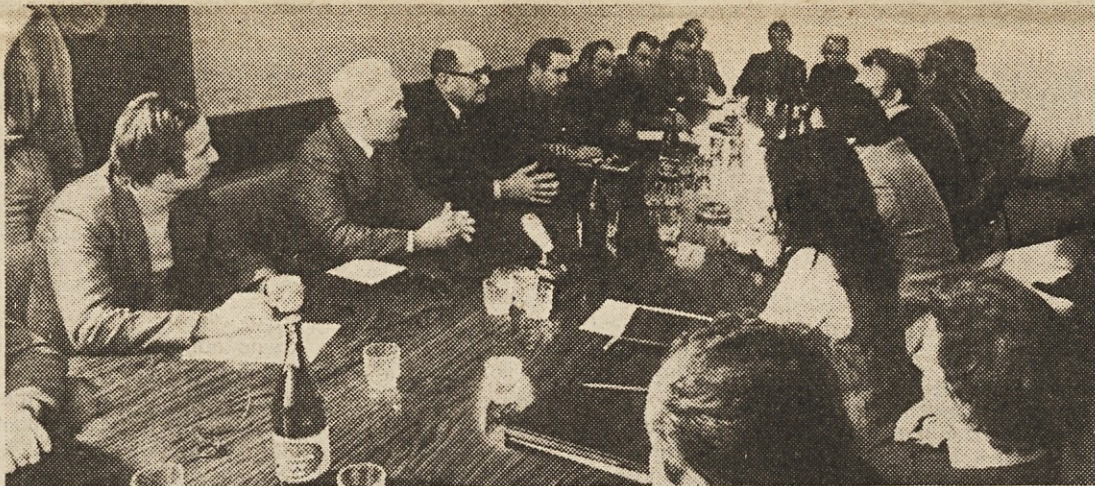
Vse to je obravnaval tudi delavski svet Cimos, ki je sprejel »program ukrepov«, ki pa po oceni republiškega pravobranilstva samoupravljanja ni porok za uspešen gospodarski razvoj in

ureditev samoupravnih odnosov. Zato je Cimos tik pred izrekom ukrepov družbenega varstva....

Zgodba zase je seveda povezovalna z IMV. Bržda bi ob tem kazalo povedati, da je to še zlasti otežkočeno, ker se v tem (ne)povezovanju soočata dva nasprotujoča si koncepta avtomobilске proizvodnje na Slovenskem. Hkrati pa tudi, da prevlada enega pomeni konec drugega in s tem tudi vodilnih pozicij njegovih zagovornikov. Do tega pa bo slej ko prej moralo priti, kajti zdi se, da je bil doslej prav to glavni plot v zblizevanju slovenske, da ne rečemo celo jugoslovanske avtomobilске proizvodnje. Pri vsem tem je najbolj žalostno morda prav to, da se med seboj lažje dogovarjajo veliki francoski avtomobilski proizvajalci, kakor pa dva njihova slovenska pastorka....

Poseg družbenega pravobranilstva Slovenije, ki se je v svojem predlogu tudi zavzel, da bi pri uresnitvi tistega kočljivega 2. člena sodelovala tudi Izvršni svet Skupščine Slovenije in Gospodarska zbornica, se zdi zato tem bolj upravičen.

Ivo Kuljaj

Ko se je minuli teden mudil na obisku v Sloveniji Mika Špiljak, je govoril sindikalnim delavcem RS ZSS in predsednikom mestnega ter vseh petih občinskih sindikatov v Ljubljani o treh področjih vsebinskih vprašanj. V zvezi s svojimi nedavnimi obiski na Japonskem in Kitajskem je namenil del

pogovora predvsem položaju delavcev in delovnim pogojem ter organiziranosti sindikatov v obeh deželah, potem pa je spregovoril še o pripravah in o pomenu mednarodne sindikalne konference o novem ekonomskem redu, ki bo aprila v Beogradu. Na sliki: z razgovora v republiškem svetu ZSS.

Kdaj po službenih opravkih?

Na nedavni razširjeni seji zveznega odbora sindikata delavcev uprave, pravosodja in finančnih organizacij so ostro kritizirali delo strokovnih služb v negospodarskih dejavnostih. Ena izmed anket o izgubljenih delovnih urah je namreč pokazala, da v združenem delu ne izgubimo največ časa zaradi boleznin, kar smo mislili doslej, marveč zato, ker ljudje zapuščajo delovno mesto, kadar morajo pred okenca strokovnih služb raznih SIS, da bi uredili to ali ono zadevo, po delovnem času pa so ta okenca zaprta.

Na seji so zato predlagali, da je treba delovni čas ob okencih različnih uradov takoj prilagoditi potrebam in željam delovnih ljudi. To pa ne bo

lahko, ker bodo morali zato v strokovnih službah delati tudi popoldne. Razen tega je potrebna tudi boljša organizacija dela teh služb, ki so bile zaradi ugodnejših pogojev in večjih OD privlačne za zaposlovanje in so se zato v njih tudi brez potrebe nabirali zaposleni. Zanimiv je tudi predlog, naj bi strokovne službe SIS in drugih negospodarskih dejavnosti sodelovale s strokovnimi službami v združenem delu tako, da bi delovne skupnosti v združenem delu za delavce svojih TOZD opravljale vse administrativne naloge, zaradi katerih morajo zdaj delavci odhajati med delom v KS in pred okenca bank ter samoupravnih interesnih skupnosti.

V. O.

Kaj z neraztovorjenimi vagoni — SR Slovenija

Hitreje in ceneje

Po velikanskem razburjenju, ki ga je povzročilo neiztovarjanje vagonov med novoletnimi prazniki, glasnem iskanju vzrokov in krivcev in ponujanju takšnih ali drugačnih rešitev med organizacijami združenega dela in železniškim gospodarstvom, se je v slabih dveh mesecih od tedaj vzdušje kar nekako pomirilo in vse manj je slišati o tej problematiki. S pomočjo naših sodelavcev po republikah in avtonomnih pokrajinah smo skušali pogledati, kakšno je danes stanje na železniških tirih, ali ob sobotah in nedeljah še stoji polni vagoni in kaj nameravajo železniški delavci sami pokreniti za hitrejši, kvalitetnejši in predvsem cenejši prevoz.

Kljub nekaterim težavam, ki so jih naši sodelavci imeli pri zbi-

ranju podatkov, vendarle mislimo, da smo uspeli zbrati tiste najbolj karakteristične, ki pa v ničemer ne omiljajo stanja, ki se je razkrilo med novoletnimi prazniki. Še vedno se dogaja, da ob koncu tedna ostane na železniških tirih več sto in celo tisoč polnih vagonov, vagonov, ki bi bili marsikje tako potrebni. Predvsem pa bi lahko s hitrejšim iztovarjanjem vagonov veliko prispevali k zmanjševanju vsote, ki jo vsako leto namenjamo v devizah za izposojanje tujih vagonov. Samo za vagono lani izposojene v tujini bomo letos odšteli dobrih 700 milijonov deviznih dinarjev. To pa je že kar čedna vsota, ki bi jo lahko namenili za nekatere druge, veliko nujnejše zahteve in potrebe.

Zagotovo tudi za moderniza-

cijo naših železnic, ki iz leta v leto prepeljejo manj blaga, čeprav je hkrati znesek, ki ga namenjamo cestnemu prometu zaradi nenehne dražitve naftnih derivatov, skoraj vsak dan večji. Čeprav skupnost jugoslovanskih železnic predvideva, da bi že danes lahko glede na svoje transportne možnosti prepeljali okoli 60 odstotkov vsega blaga, pa se trenutni obseg prevoza giblje med 25 in 30 odstotki. Tudi tu je torej še ogromno možnosti za prihranek v organizacijah združenega dela, zato najbrž opozorila železnica ne bi smela naleteti — čeprav je občutek, da vendarle so — na gluha ušesa.

Obenem pa je prav to tudi ena izmed poti, da končno zmanjšamo izredno visoke stroške transporta v cenah naših izdel-

kov. Ti namreč znašajo kar 17 odstotkov, kar je v primerjavi z deležem, ki ga v nekaterih razvitejših deželah namenijo za prevoz — od 4 do 6 odstotkov cene izdelka — izredno visoko. Malce več posluha v organizacijah združenega dela za iztovarjanje vagonov med prazniki ali dela prostimi dnevi torej ne bi bilo odveč. Resda pri tem ne smemo pozabiti na značilne odgovore, da je pač v teh dneh nujno plačevati nadure, oziroma dražje nedeljsko in praznično delo. Vendar pa se bo to kaj kmalu obrestovalo, seveda le ob usklajenem sodelovanju tako železniškega gospodarstva, carinskih služb in organizacij združenega dela.

Vsekakor ne moremo več čakati le na nekakšno pomoč »od zunaj«, pa najbrž tudi uteme-

ljene zahteve železnice, da se precej povišajo dosedanje ležarine — te znašajo sedaj na dan vsega 550 dinarjev — ne bodo razrešile zapletene situacije. Tudi v samih organizacijah združenega dela bomo morali poiskati možnosti za hitrejšo iztovarjanje, prvi korak bi bil vsekakor lahko podroben pogled v samo organizacijo tega dela. Najbrž bo marsikje še mogoče najti kakšno rezervno, zmanjšati stroške in v končni fazi tudi ceno svojega izdelka. Takšni prihranki, o katerih pa še vse preveč neradi spregovorimo, so in morajo biti v letošnji stabilizacijski prizadevanjih pomemben prispevek. Morda celo tolikšen, da bomo jutri namenili del teh sredstev za nabavo sodobnih razkladalnih naprav in takšne organi-

zacije dela, ki nam bo prinesla še večji prihranek.

Res je, da vseh teh nalog, ki jih narekuje ta »začarani krog«, s katerim se srečujemo na naših — tudi slovenskih — železnicah ne bomo opravili čez noč, vendar pa je tudi res, da ne moremo enostavno pristajati na to, da je nekako samo po sebi razumljivo, da ob prostih dnevih na železniških tirih stoji polni vagoni. Od 5.500 vagonov — polnih seveda — ki so razburjali slovensko javnost po novolenih praznikih, je število neiztovorjenih vagonov ob koncu tedna zdrknilo na 1000 do 1.500 vagonov na tirih slovenske železnice. Minimalen uspeh saj ne smemo pozabiti, da so bil novoletni prazniki vendarljaljši od dveh dni.

Majda Žlender

Občni zbori sindikalnih organizacij v celjski občini

Delavci prevzemajo vodstva

Analize letošnjih občnih zborov 303 osnovnih organizacij sindikata v celjski občini kažejo, da so bili le-ti organizacijsko, kadrovsko in vsebinsko dobro pripravljene. 221 osnovnih organizacij je dobilo nove predsednike, kar kaže, da se vodstva osnovnih organizacij pomlajujejo in da so letos v njih volili ljudi takšnih struktur, ki ponujajo jamstvo za še boljše delo.

Razprava predsedstva občinskega sveta ZSS v Celju, ta je bila minuli ponedeljek, pa kaže, da so sindikat v celjski občini še vedno srečuje z nekaterimi, za delo izredno pomembnimi problemi. Tako je izčrpna analiza opravljenih občnih zborov pokazala na več težav, s katerimi se osnovne organizacije ZSS še srečujejo. Razčlenjevalci ugotavljajo, da je bila udeležba na občnih zbora v mnogo primerih na meji sklepčnosti. Ponekod, kot na primer v Kovinotehniko, TOZD Veleprodaja so morali občni zbor zaradi nesklepnosti celo preložiti, v Hmezadu, TOZD Mlekarna pa več kot uro čakati na zamudnike. Med najslabše obiskane občne zборе sodijo še OOZS v Merxovi TOZD Grost, Ingradovi TOZD Proizvodni obrati, v Železarni Štore sta bili to osnovni organizaciji v TOZD Transport in Energetika, v Hmezadu pa poleg mlekarnarje osnovna organizacija v TOZD Vrtnarstvo. V treh primerih pa so s pripravami na občne zборе tako zavračevali, da jih do roka niso — opravili! To se je zgodilo v Zlatarni, TOZD Maloprodaja, v Temeljnem sodišču — enota Celje, ter v Izletnikovih skupnih službah.

Zamude so bile ponekod objektivne narave, v glavnem pa kažejo na premajhno zavzetost in odgovornost predsednikov ter članov izvršnih odborov. Pri tem ne gre prezreti tudi neodgovornosti posameznih članov občinskega sveta, ki so bili zadolženi za pomoč osnovnim organizacijam, vendar je niso nudili. V 25 primerih se sploh niso udeležili občnih zborov!

Med opravljene občne zборе,

ki organizacijsko in vsebinsko izstopajo so na občinskem sindikalnem svetu izdvojili vrsto osnovnih organizacij. Med najboljše so uvrstili Ingradovo TOZD Mehanizacija, Merxovo TOZD Prodaja, osnovno organizacijo celjskega Gradisa, štorske tovarne traktorjev ter osnovno organizacijo cinkarniške TOZD TIO2.

V minulem obdobju so se celjski sindikati reorganizirali z 285 na 306 osnovnih organizacij. V istem obdobju je vodstvom uspelo tudi vnesti novo vsebino dela. Tako so razprave na opravljenih občnih zbora, zdaj so v teku že razprave na konferencah, pokazale, da se članstvo bolj kot kdajkoli prej ukvarja z družbenoekonomskimi problemi, z ocenjevanjem resnične delitve po delu, z boljšim gospodarjenjem in z odnosi vodilnih struktur do delavcev in do sindikata. Tako ugotavljajo, da se v nekaterih kolektivih še ohranja miselnost vodstvenih struktur, kako njihova udeležba na sestankih OOZS ni pomembna, zato se niso udeležili niti občnih zborov in so prenekateri nerazčiščeni problemi tako ostali v mejah razprav samih delavcev. Zanimiv je tudi primer iz EMA, kjer se politični aktivni strinjali s predlaganimi kandidati za predsednike osnovnih organizacij sindikata. Po razčiščenju in skupnih razpravah so nato osnovno organizacijo v dveh primerih kljub temu predlaganega kandidata izvolile.

Predsedstvo občinskega sveta ZSS v Celju ugotavlja, da je struktura novo izvoljenih vodstev mnogo boljše od predhodnih in s tem ponuja garancijo za boljše delo. Ob tem pa seveda občinsko vodstvo postavlja pred novo nalogo — čimprejšnjo usposobitev teh vodstev, saj gre v veliko primerih za ljudi iz neposredne proizvodnje, ki se s tovrstnim delom in odgovornostjo še niso srečevali in jih je treba zdaj hitro izobraževati. Zato jih bodo nemudoma vključili v že ustaljeno prakso dodatnega, seminarskega šolanja.

Janez Sever

S seje republiškega odbora sindikata delavcev energetike Slovenije

Dogovor v središču

Na zadnji seji Republiškega odbora sindikata delavcev energetike Slovenije je bil v težišču obširnega dnevnega reda dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980 in udeležbe v skupnem prihodu.

»Čimprej bo treba dograditi samoupravni sporazum o skupnih načelih in merilih razporejanja dohodka in oblikovanja sredstev za osebne dohodke in sklada skupne porabe v tej dejavnosti.« je eno stališč, ki jih je na seji sprejel republiški odbor energetike. Planske akte udeležencev za leto 1980 bodo uskladjili z usmeritvami resolucije in dogovora ter z elektroenergetsko bilanco za letošnje leto. Dokler tega ne bodo dosegli, bodo organizacije združenega dela v energetiki ne glede na dohodkovno uspešnost razporejale osebni dohodek v višini, ki je bila izplačana za lanski november.

Druga pomembna naloga izhaja iz 9. člena dogovora — takoj in dokončno bodo opredelili izvajalce oziroma udeležence v skupnem prihodu v prometu z električno energijo. To so temeljne organizacije proizvodnje

premoga in proizvodnje, prenosa ter distribucije električne energije, ki celotni prihodek pridobivajo z udeležbo v skupnem prihodu pri prometu z električno energijo. Isto velja tudi za DSSS delovnih in sestavljenih organizacij, ki svoj celotni prihodek v pretežni meri pridobivajo s svobodno menjavo dela s temeljnimi organizacijami osnovne dejavnosti. Vključene so tudi TOZD, ki pridobivajo celotni prihodek na ta način ali po drugih osnovah s TOZD osnovne dejavnosti, za katere opravljajo storitve in tako posredno sodelujejo pri skupnem proizvodvu. Pogoji zanje je, da izpolnjujejo določila samoupravnega sporazuma o skupnem prihodu, ki določa dogovorjene osnove in merila za pridobivanje celotnega prihodka za te storitve, opravljene za osnovne dejavnosti. Tako je še z malimi rudniki, če večji del premoga dobavljajo termoelektrarnam. Podpisati morajo samoupravni sporazum o skupnem prihodu, ki določa oblikovanje cene premoga ter premogovnikov po enakih načelih kot za ostale TOZD premogovništva v elektrogospodarstvu.

To se mora opredeliti v posebni pogodbi o ceni premoga. Na koncu ima, o to možnost še druge TOZD energetskega gospodarstva, če se vključijo v dohodkovno povezavo in postanejo podpisnik samoupravnega sporazuma o skupnem prihodu in samoupravnega sporazuma o temeljih plana.

Za vse ostale temeljne organizacije v delovnih in sestavljenih organizacijah elektrogospodarstva in rudarstva Slovenije velja resolucija in ostale določbe dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka.

Člani republiškega odbora sindikata energetike so sprejeli še več stališč, ki določajo oblikovanje sredstev za enostavno reprodukcijo, sredstev za osebne dohodke v elektrogospodarstvu kot celoti in posebej v premogovništvu in SIS elektrogospodarstva. Predlagali so še vrednosti, v katerih naj planirajo in izplačujejo posamezne kategorije sklada skupne porabe in izplačevanje materialnih stroškov v letu 1980.

C. B.

KO POPUSTI DISCIPLINA. Na nekem občnem zboru v večji delovni organizaciji so delavci povedali tudi to, da so zaradi nediscipline in nelehne zapuščenja delovnih mest sami ukrepali.

V oddelku, kjer je pri nekaterih delavcih povsem odpovedala odgovornost in samoupravljalna zavest, saj so nekateri delavci stroje kar zapustili in odšli — domov, so nekaj minut po začetku dela — zaklenili vrata... S tem so sicer nedisciplinirane primorali, da so ostali ves delovni čas v prostoru, niso pa uspeli doseči tiste storilnosti, ki bi te delavce postavila ramo ob ramo pridnim. Tako je, če niso urejeni sistemi nagrajevanja po resnično vložnem delu....

Konferenca osnovnih organizacij sindikata rudnika lignita Velenje

Stališča tudi uveljaviti

Delegati osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije rudnik lignita Velenje so na seji konference OOZK, ki je bila 24. februarja, ocenili delo v zadnjem dveletnem obdobju ter po razpravi o prihodnjih nalogah izoblikovali prihodnjo delovno usmeritev konference osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije rudnik lignita Velenje. Dokaj podrobno so spregovorili o vseh vprašanih, s katerimi se v tem trenutku sooča ta

4.500-članski delovni kolektiv. Posebej uspešne so bile tiste delovne organizacije sindikata, ki so uspeli organizirati delo v okviru sindikalnih skupin in jih tudi spodbujati za delo. Sicer je sindikalna organizacija v rudniku lignita Velenje v obdobju med dvema volilnima sejama konferenc sproti preverjala učinkovitost opravljenih nalog ter delovne usmeritve, kadar je bilo to potrebno, tudi dopolnjevala.

Temeljna naloga osnovnih organizacij zveze sindikatov in njihovih organov je bila nova samoupravna organiziranost in urejanje družbenoekonomskih odnosov. Zdaj deluje v okviru delovne organizacije rudnik lignita Velenje 11 temeljnih organizacij združenega dela in 3 delovne skupnosti. Žal pa v okviru sestavljene organizacije združenega dela rudarsko elektroenergetski kombinat Velenje še niso uveljavljeni medsebojni dohod-

kovni odnosi. Gre za dohodkovne odnose med temeljnimi organizacijami združenega dela znotraj energetskega kompleksa kombinata kot med kombinatom in združenimi podjetji elektrogospodarstva Slovenije. Uveljavljena pa tudi še ni svobodna menjava dela med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi skupnih služb.

Marian Lipovšek

Kaj z neraztovorjenimi vagoni — AP Vojvodina

Rezerve železnice

Prevoz blaga po železnici se ni povečal toliko, kot smo pričakovali — je povedal namestnik direktorja delovne organizacije ŽTP v Novem Sadu Nikola Zurković. Po eni strani zato, ker so v zadnjem desetletju cestna vozila znatno pritisnila železniški blagovni prevoz na drugi tir. To zlasti velja na krajših relacijah, kjer je prevoz brez voznega reda in brez pretovarjanja velika prednost, po drugi strani pa zato, ker zastarele vojvodinske železnice niso v stanju opraviti mnogo večjega potniškega, še zlasti pa tovornega prometa.

— Prejšnje leto so v Vojvodini tovorni vagoni poprečno čakali 28 ur na natovarjanje ali pa iztovarjanje — nam je povedal šef operativne službe novosad-

ske železniške delovne organizacije Sreten Radović. To pa je precej časa. Zaradi tega je naša storilnost nizka. Zgrešeno pa bi bilo, če bi odgovornost za to zvrčali samo na železnico.

Za kaj gre! Prejšnja leta je bil bencin še razmeroma poceni, zaradi tega pa tudi prevoz po cestah, železnice pa so v določenem smislu razvile delovne organizacije. Samo tako so lahko ohranile to ceno za svoje odjemalce, da niso zaračunavale ležarine. Te stroške so pokrivalo železnice. Zdaj, ko so razni ukrepi usmerjeni k ekonomičnejšemu gospodarjenju in stabilizaciji gospodarskih tokov, se blagovni prevoz vse bolj usmerja na železnice. V delovnih organizacijah pa se še ne

zavedajo dejstva, da je ta prevoz lahko zares cenejši le v primeru, če tesneje sodelujejo z železnico. Velika večina delovnih organizacij v Vojvodini, razen nekaj večjih, ni pripravljena na železniški prevoz.

— Zadnji čas bi bil — pravi namestnik direktorja Nikola Zurković, da bi se delovne organizacije nehale tako udobno obnašati in da bi zagotovile kontinuiteto natovarjanja in iztovarjanja ne glede na praznike, saj bi bilo to v korist delovnih organizacij in vse naše skupnosti. Gre za odkrivanje naših rezerv in zato delovne organizacije ne morejo biti v tem pogledu ravnodušne.

To je tisto, kar železniška delovna organizacija v Vojvodini

pričakuje od tamkajšnjega gospodarstva. Vojvodinsko gospodarstvo pa po svoji strani pričakuje od železnice, da bo z združenjem sredstev ustvarila takšne možnosti, da bo prevoz blaga zadovoljiv za gospodarstvo. Gospodarstvo želi imeti sodobne tovarne postaje, kjer bo natovarjanje in iztovarjanje potekalo v štirih izmenah in kjer ne bi ustajali dela zaradi mraka, dalje hoče kontejnerje, kakršne so Slovenci že ponudili. S tem bi pospešili natovarjanje in iztovarjanje. Dalje potrebujejo posebne tovarne vagonne, še zlasti za kmetijstvo, vagonne za prevoz sadja, vagonne — hladilnike in tako dalje. S tem bi zadovoljili večstranske želje gospodarstva. To dobro vedo tudi pristojni or-

Piše: Zoltan Hatala

gani v železniški delovni organizaciji, saj so nam pripovedovali, da natovarjanje ali iztovarjanje vagonov ljubljanske železniške organizacije traja največ 2 uri, pri drugih vagonih pa 5 do 6 ur. Za vse to pa je potreben denar. Za to, pa tudi za vzdrževanje železniških prog. Za ilustracijo naj navedemo, da obnova enega kilometra železniške proge velja skoraj 8 milijonov dinarjev. To

pa je zelo mnogo in potrebno bi bilo večletno trdno medsebojno povezovanje in varčevanje, da bi Vojvodina nadomestila zamudo na tem področju.

Na tovornih postajah v Vojvodini vsak dan natovorijo ali pa iztovorijo 40.000 do 45.000 ton blaga, pravi Sreten Radović. Če bi imeli sodobne tovarne postaje in vagonne, in če bi več delovnih organizacij imelo industrijske tipe, bi lahko najmanj za trikrat povečali prevoz blaga po železnici.

To je velika rezerva vojvodinske železniške delovne organizacije, ki bi jo pri sedanji ravni opremljenosti lahko bolj izkoristili kot jo, saj — kot smo slišali — te dni čaka na postajah 200 do 300 praznih vagonov.

SZDL danes

Družbeno-politično izobraževanje čim bolj povezati s prakso

Socialistična zveza je v skladu s svojo ustavno vlogo prevzela dobršen del nalog in obvez na področju družbenopolitičnega usposabljanja. Istočasno pa tudi druge DPO teoretično in za praktične potrebe političnega in samoupravnega delovanja izobražujejo svoje članstvo. Pri programiranju, organiziranju in uresničevanju družbenopolitičnega usposabljanja je tako prihajalo (v manjši meri pa še prihaja) tudi do podvajanja in prekripanja posameznih (seminarjev, političnih šol, posvetovanj itd.) izobraževalnih programov in oblik.

V preteklih letih se je tako vedno bolj kazala potreba po usklajevanju in koordiniranju programov in oblik idejnopolitičnega usposabljanja. V ta namen so tako pri RK SZDL kot v občinah v letih 1977 in 1978 ustanovili koordinacijske odbore za usklajevanje programov družbenopolitičnega izobraževanja tako delegatov, aktivistov in delovnih ljudi. Republiška konferenca SZDL je leta 1978 sprejela tudi temeljni program izobraževanja delegatov, članice koordinacije (Zveza komunistov, sindikati, ZSM) pa so se dogovorile o sistemu in oblikah družbenopolitičnega izobraževanja v občinah.

Koordinacijski odbor za družbenopolitično izobraževanje pri Predsedstvu RK SZDL je v začetku letošnjega leta pripravil analizo vsebine in izkušenj skupnega načrtovanja in uresničevanja programov družbenopolitičnega usposabljanja v letu 1978 in 1979.

Opravljen analiza in konkretne izkušnje kažejo, da so bili v prvem letu uresničevanja enotnega temeljnega programa družbenopolitičnega izobraževanja v občinah in na drugih ravneh doseženi pomembni premiki in rezultati. Najpomembnejša je

predvsem ugotovitev in dejstvo, da je tovrstno usposabljanje delegatov in aktivistov pridobilo tako na kakovosti kot na množičnosti. Skupni programi so pripravljani bolj vsestransko, njihovo uresničevanje pa je vse bolj poglobljeno in sistematično.

Pomembna je ugotovitev, da je manj podvajanja, udeležba na posameznih oblikah usposabljanja pa je boljša in bolj zavzeta. Izboljšala se je tudi skrb in odgovornost posameznih DPO, ki evidentiranju in izboru kandidatov za družbenopolitično usposabljanje namenjajo vedno večjo pozornost. Podatki za večino slovenskih občin kažejo, da so v pretekli izobraževalni sezoni koordinacijski odbori pri občinskih konferencah SZDL zadovoljivo uskladjali skupne programe izobraževanja. Celo več, marsikje jim je že uspelo, da so oblikovali občinske predavateljske aktivne, slušateljem pa zagotovili enotno gradivo oziroma literaturo.

Večji del potreb in interesov in s tem programov usposabljanja je tako usklajenih. Seveda poleg skupnih programov (okoli 10% občin še ni ustanovilo koordinacijskih odborov) za družbenopolitično usposabljanje svojih članov in delegatov skrbijo tudi druge družbenopolitične organizacije. Pri tem pa je

Več kot 700 dejavnikov (izvajalcev) usposabljanja

V SR Sloveniji organizira in uresničuje programe družbenopolitičnega izobraževanja več kot 700 različnih dejavnikov. Med njimi so najpogostejše družbenopolitične organizacije, delavske univerze, skupščine družbenopolitičnih skupnosti, razna društva in zveze itd. V pretekli (1978-79) izobraževalni sezoni so v različnih oblikah družbenopolitičnega usposabljanja največkrat obravnavali teme in vprašanja povezana z delovanjem delegatskega in skupščinskega sistema, Zakonom o združenem delu, vlogi subjektivnih sil, položajem delavca v združenem delu, krajevno in občinsko samoupravo, planiranjem, informiranjem itd.

Družbenopolitično izobraževanje delegatov

Podatki iz 49 slovenskih občin kažejo, da so v 74 občinah že sprejeli usklajene programe družbenopolitičnega usposabljanja. Število slušateljev različnih oblik izobraževanja se je v primerjavi s predhodno sezono povečalo za okoli 12%. Največji kakovosten in številčen napredek so zabeležili pri usposabljanju delegatov. V okoli 800 različnih seminarjev, predavanj in drugih oblik usposabljanja je bilo v izobraževalni sezoni 1978-79 aktivno vključenih preko 30 tisoč delegatov.

izredno pomembno, da je vse več izobraževalnih nalog in akcij usklajenih, da je prišlo do ustrezne delitve dela, da ni nepotrebnih podvajanj itd. Ob tem pa raste tudi kakovost in množičnost družbenopolitičnega usposabljanja.

Ob pozitivnih premikih in rezultatih, ki smo jih dosegli v prvem obdobju usklajevanja programov družbenopolitičnega usposabljanja pa velja opozoriti tudi na nekatere težave in slabo-

sti. V Sloveniji imamo še vedno okoli 15% občin (občinskih konferenc SZDL), ki niso ustanovile koordinacijskih odborov, nekaj pa je tudi primerov zgolj formalnega usklajevanja izraženih potreb in interesov. V posameznih občinah so skupni in sicer usklajeni programi premalo diferencirani in prirejeni, vsled česar tu in tam še vedno prihaja do prekripanja. V občinah poleg svojih slabosti ugotavljajo, da tudi na republiški ravni (med vodstvi DPO) programi usposabljanja često še niso dovolj proučeni in usklajeni.

V procesu uresničevanja posameznih programov družbenopolitičnega izobraževanja se nam še vedno dogaja, da so to često le predavanja in teoretična razglabljanja. Nedvomno je tudi to potrebno. Toda usposabljanje delegatov in aktivistov je sodeč po izkušnjah najbolj učinkovito vedno takrat, kadar je neposredno povezano s potrebami politične in samoupravne prakse.

Prvi koraki na področju bolj načrtnega družbenopolitičnega usposabljanja so storjeni. Doseženi rezultati so ohrabrujoči. Koordinacijski odbori pri RK SZDL in v občinah morajo zato odgovorno opraviti sprejete obveznosti, pri čemer morajo ustvarjalno sodelovati vsefrontne družbenopolitične organizacije. Koordinacijski odbori za družbenopolitično usposabljanje morajo postati mesto, kjer bodo poglaviti nosilci izobraževanja usklajevali svoje interese in potrebe, ustvarjalno kritično obravnavali in usklajevali pripravljene predloge programov ter se dogovarjali za skupne programe in oblike družbenopolitičnega izobraževanja. To je toliko bolj potrebno, ker vseh možnosti in oblik konkretnega, učinkovitega, usklajenega in množičnega družbenopolitičnega usposabljanja še nismo izkoristili.

IZ PRAKSE SODIŠČ ZDRUŽENEGA DELA

Piše: Ivan Žužek

Če je invalidnost nastala zaradi nesreče pri delu, lahko delavec poleg nadomestila osebnega dohodka uveljavlja kot odškodnino tudi rento

Delavka si je pri čistilnem stroju poškodovala prste. Temeljna organizacija se je upirala plačilu odškodnine z izgovorom, da je za škodo odgovorna delavka sama, ker se ni ravnala po predpisih o varnosti pri delu.

Pred sodiščem združenega dela je bilo ugotovljeno, da je delavka opravljala nevarno delo in da je za škodo objektivno odgovorna temeljna organizacija. Delavki je bila priznana odškodnina za negotno škodo, delno pa tudi odškodnina za gmotno škodo. Sodišče je namreč zavrnilo zahtevek za plačevanje rente, ker delavka zaradi invalidnosti svojega dela ni mogla več opravljati. Razporejena je bila na drugo delo, vendar na tem delu ni imela tako visokih osebnih dohodkov, kot na prejšnjem. Sodišče je menilo, da delavec rente ne more uveljavljati, ker ima pravico do nadomestila osebnega dohodka v skladu s statutom Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Razlika osebnega dohodka mora torej delavka dobiti pri skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zato te razlike ne more zahtevati od temeljne organizacije.

Pritožbeno sodišče se je sicer strinjalo s stališčem sodišča prve

stopnje, da je delavka upravičena do nadomestila v smislu 153. člena navedenega statuta, vendar nadomestilo zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem delu najpogosteje ne pokriva celotne razlike, čeprav je invalidnost nastala zaradi nesreče pri delu. Delavec je namreč upravičen do razlike le po izračunu, pri katerem se upošteva osnova osebnega dohodka skupine delavcev, v kateri je delavec delal pred nastankom invalidnosti, oziroma skupine delavcev, v katero je bil kot invalid napoten na delo. Ker je med obema osnovama časovna razlika in ker se osebni dohodki vsaj nominalno povečujejo, ta razlika ni dejanska razlika v osebnem dohodku, zato je nadomestilo manjše od škode, ki jo delavec utrpel.

Delovni invalid, ki se je poneprečil na delu in zato utrpel škodo, za katero odgovarja temeljna organizacija, sme torej poleg nadomestila osebnega dohodka zahtevati tudi rento od temeljne organizacije tako, da pri osebnem dohodku ni prizadet. Z rento se pokriva celotna dejanska škoda oziroma tisti del razlike, ki ni pokrit z nadomestilom skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

V družboslovni zbirki založbe Delavska enotnost je izšla knjiga:

Stevan Bezdanov:

ZDRUŽENO DELO IN IZOBRAŽEVANJE

Knjiga predstavlja aktualen prispevek k razvoju samoupravne teorije vzgoje in izobraževanja ter k uresničevanju ustavne zasnove združenega dela na področju vzgoje in izobraževanja. Cena 190 din.

Knjigo lahko naročite na naslov TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinska 4, oz. kupite v naši knjigarni na Tavčarjevi 5 v Ljubljani.

Kaj z neraztovorjenimi vagoni — AP Kosovo

Modernizacija je nujnost

V zadnjem času se na Kosovu lotevajo vrste ukrepov, da bi čim uspešneje izvajali stabilizacijske ukrepe, vendar pa v posameznih gospodarskih panogah nastajajo razne nepredvidene težave. Ko gre za železnico in ukrepe, ki se jih lotevajo, da bi stabilizirali gospodarstvo in zmanjšali izgube je treba povedati, da so v zamudi. Železniško-transportna organizacija Priština je zelo mlada organizacija združenega dela, saj je bila oblikovana šele pred nekaj leti. Na nedavni seji predsedstva sveta Zveze sindikatov Kosova je predsednik pokrajinskega odbora sindikata prometa in zvez sicer pa tudi predsednik akcijske konference ŽTO Priština Hafiz Šalja povedal, da so morali za-

radni gneče, ki so jo povzročili vagoni na postaji Zrze, pozvati organizacije združenega dela, naj pospešijo natovarjanje in iztovarjanje vagonov.

Ta ugotovitev nas je spodbudila, da smo se obrnili na vodjo operativnega oddelka ŽTO Priština Milorada Jorgića, naj nam pove kaj več o tem vsakodnevnem pojavu.

ŽTO Priština, pravi Jorgić, dobi vsak dan 300 do 400 vagonov, ki bi jih morali iztovoriti, resnično pa jih samo 200 do 250. Težava je v tem, da vagoni iztovarjajo same delovne organizacije, in to pretežno ročno. Vagoni na posameznih postajah stojijo po 36 do 44 ur in prav zaradi tega nastaja velika zmeda. Velika slabost je tudi pomanjkanje vago-

nov za natovarjanje blaga drugim delovnim organizacijam združenega dela. Jorgić je še povedal, da velika zmeda pri natovarjanju vagonov nastaja na koncu tedna, zlasti v petek, soboto in nedeljo, ko organizacije združenega dela ne delajo.

Na vprašanje, kakšnih ukrepov se lotevajo zoper organizacije združenega dela, ki pravočasno ne spraznijo vagonov, je odgovoril, da se v glavnem lotevajo sankcij, ki so urejene z zakonom, zaračunavajo ležarino. Morda bi se lotevali tudi kakšnih drugih ukrepov vendar železniško-transportna organizacija ni dovolj mehanizirana, premalo je zmogljivosti na postajah in zato ne morejo sami reševati teh vprašanj. Na hitrejšo iztovarjanje

vplivajo tudi carinske formalnosti, saj tudi carina ni dovolj usposobljena za to opravilo.

Na vprašanje ali se povečuje zanimanje za prevoz blaga po železnici, nam je odgovoril, da zaradi prekinitve proge v General Jankoviču količina blaga ni povečana, ker ves tovor vozijo prek Niša.

Sogovornik je znova poudaril, da do zamud pri iztovarjanju in natovarjanju vagonov izključno prihaja zaradi slabe organiziranosti organizacij združenega dela, za katerih blago gre.

Na koncu pogovora smo dobili vtis, da je nujno potrebno uvesti spremembo pri načinu natovar-

Piše: Tomislav Kadić

gledovanja vagonov na določeni postajah.

Prav zato je treba, kot je poudaril tovariš Jorgić, pripraviti dolgoročne ukrepe. Gre predvsem za modernizacijo vagonskega parka, modernizacijo, ki bi omogočila hitrejšo in sodobnejšo natovarjanje in iztovarjanje vagonov. Potrebno je tudi posodobiti mehanizacijo za pretovarjanje. Na Kosovu zlasti potrebujemo sodobno opremljene industrijske železniške tise, še posebej v tistih organizacijah združenega dela, ki blago pošiljajo svojim kupcem po železnici. Imamo vtis, da se železničarji na Kosovu zavedajo svojih pomanjkljivosti, vendar nimajo možnosti karkoli storiti, še zlasti zato ker nimajo sredstev, posebej za investicije.

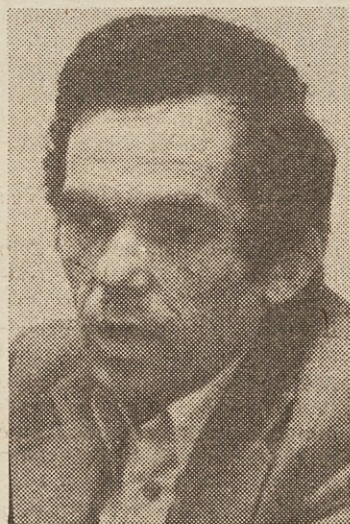
V Sloveniji konec preprodavanja delavcev iz drugih republik

Pogodba ni krinka za novačenje

»Izkoriščanja delavcev iz drugih republik, ki so jih na slovenska gradbišča pripeljali tako imenovani kooperanti-posredniki, ne bo več, četudi propade zato kakšna slaba gradbena organizacija,« je v nedavnem pogovoru, ki ga je s predstavnikoma gradbenih organizacij pripravil Republiški komite za delo, dejal Vinko Kastelic, republiški pravobranilec samoupravljanja. Nič ni pomagalo, če je potlej v dvorani zašumelo kot v panju, če so govniki iz »neposredne prakse« poskušali z vseh zornih kotov osvetliti, kaj to pomeni za slovensko gradbeništvo, če se je število tako zaposlenih delavcev na mah namnožilo kar za eno tretjino slovenske gradbene operative (še včeraj pa so eni trdili, da takšnih delavcev ni več kot 5000) itd. »delovno predsedstvo« je ostalo neizprosno.

Bo torej lani začeta akcija za odpravljanje »posredniške zeli« vendarle obrodila potrebne plodove? To praktično niti ni nikakršno vprašanje več, še zlasti, če vemo, da so si vsi pristojni družbeni dejavniki enotni v misli, da naš samoupravni socialistični sistem ne prenese nikakršnih oblik izkoriščanja človeka po človeku. In zdaj so pripravljene to misel tudi enotno braniti.

»Če bo treba, tudi z najostrejšimi kaznimi, ki bo doletela vse, ki bodo vtaknili prste v ta nečeden posel,« kot je dejal predstavnik republiškega javnega tožilstva. Da to niso prazne besede, nam več kot očitno govori dejstvo, da ne gre zgolj za sankcioniranje morebitnih prihodnjih prekrškov, temveč da bodo sedli

Vinko Kastelic

na zatožno klop tudi tisti, ki so jih delali, ali jih še delajo. Republiški pravobranilec samoupravljanja je namreč pri javnem tožilstvu že vložil prvih petnajst tožb, ki naj bodo še kako resen opomin, da se tudi s te plati poslej ne gre več šaliti.

Konec ilegalnih borz dela

Bržda akcija niti ne bi naletela na tako velik posluš slovenskih gradbenikov, če ne bi prišla ravno ob hudo nepravem času. Mislimo na stabilizacijske ukrepe, ki so »prizadeli« tudi gradbeništvo. Gradbeniki se zdaj na eni strani soočajo z zelo omejeno rastjo zaposlovanja, na drugi pa jim še dodatno grozi, da bodo ostali tudi brez dokajšnjega šte-

vila sezonsko zaposlenih delavcev. Takšno je seveda njihovo premišljevanje.

Drugače pa mislijo v republiškem komiteju za delo in drugih pristojnih institucijah. Po njihovem prepričanju zdajšnja akcija nikakor ne bi smela pomeniti, da z njo gradbeništvo ostaja brez tistih delavcev, s katerimi so ga doslej oskrbovali posredniki. Ti delavci lahko tudi poslej brez kakšnih težav dobijo delo v gradbeništvu. Seveda le na način, ki se bo skladal z zakonskimi predpisi (pravkar jih še dopolnjujejo) in splošnimi načeli naše družbe.

Gre za to, da bodo ti delavci poslej lahko delali na slovenskih gradbiščih, če bodo zaposleni pri pravih kooperantih, ali pa tudi brez njih, če bodo z organizacijami združenega dela sklenili delovno razmerje za določen čas. To pa seveda pomeni konec ilegalnih borz dela (železniški postaji v Ljubljani in Mariboru ter avtobusna v Novi Gorici, poleg njih pa še kopica manjših), ki naj bi jih nadomestile skupnosti za zaposlovanje. Ob tem je treba poudariti, da so gradbeniki glede takšnega načina zaposlovanja zelo skeptični. Tembolj, ker je po njihovem mnenju čas »zaposlovalnih« postopkov prek skupnosti za zaposlovanje veliko predolg. V tem verjetno je nekaj resnice, zato ne bi bilo odveč, če bi o njej skupaj z gradbenimi organizacijami temeljito razmislili tudi v skupnostih za zaposlovanje, ki bodo morale biti v takšnih primerih mnogo manj toge kot je bilo to doslej.

Kdaj je pogodba nična

Kdo je pravi kooperant? O tem se zdaj še najbolj lomijo kópja. To je tudi razumljivo, kajti kdor ni »pravi« kooperant z organizacijo združenega dela, tudi ne more skleniti veljavne pogodbe. In če slednje ugotovi inšpektor ali pa pravobranilec samoupravljanja, bodo odgovorni klicani na odgovornost. Da bi imeli o tem jasne predstave, smo odgovor poiskali na republiškem pravobranilstvu samoupravljanja, kjer je beseda stekla z Vinkom Kastelicem.

»Res je,« pravi Vinko Kastelic. »Zdaj si nekateri najbolj belijo glave prav zavoljo teh pogodb. Takoj pa moram reči, da so to največ tisti, ki bi radi pod »pravo« pogodbo še naprej kupovali in prodajali delavce. Kdor se je odločil, da ne bo kršil predpisov in sicer ne zgolj s formalne, temveč tudi z vsebinske plati, tega ne bi smela boleti glava.

Kdaj je pogodba nična? Najprej je treba reči, da pravo jemlje nične pogodbe tako, kot da jih nikoli ne bi bilo. Taka pogodba je neveljavna in kdor jo sklene, ga za to doleti ustrezna kazen. Sicer pa je ničnostno pogodbo kaj lahko ugotoviti. Stvari niti slučajno niso tako zapletene kot bi to nekateri po vsej sili radi dokazali.

Pravobranilci bomo ničnost pogodb ugotavljali, ko bo iz njih razvidno, da je »kooperant« sklenil s temeljno organizacijo pogodbo za delo, ki sodi v isto dejavnost, za katero je TOZD registrirana. Znak neveljavne pogodbe je tudi, če se ugotovi, da vodijo v temeljni organizaciji obračun osebnih dohodkov takšnih delavcev in sicer na osnovi akordne ali urne postavke. Če gre za preprodajo delavcev se lahko vidi tudi iz tega, če je denimo v primeru nediscipline delavec moral zapustiti gradbišče, temeljna organizacija pa je »naročila kooperantu«, naj pripelje novega delavca. Še najbolj očitni znak preprodaje delavcev pa je, če kooperant za svojo dejavnost ne uporablja svojega orodja, ampak ga dobi od temeljne organizacije. Pri vsem

V čigavo malho gre dobiček?

Delavcev, ki živijo in delajo izven vseh družbenih norm socialistične samoupravne ureditve, je po nekaterih ocenah v naši republici od 15 do 20 tisoč. Ti delavci torej živijo na osnovi meznega dela. Precej tistega, kar ustvarijo, si navadno delovne organizacije in »kooperanti« bratsko razdelijo. Gre za precejšnja sredstva, ki po grobi oceni v sezonskih mesecih znašajo v skupni vrednosti več kot 200 milijonov dinarjev. Odveč je seveda poudarjati, da bodo to stežka priznali v katerikoli naši gradbeni organizaciji, ker vztrajajo na tem, da so za njih pomembne te delovne roke, ne pa tudi ekstra profit, ki ga ustvarjajo. To pa je slej ko prej za lase privlečen izgovor, kajti dejstvo je, da so si takšne gradbene pa tudi nekatere druge organizacije prilastile »dobiček« kot »protipravno premoženjsko korist«.

tem pa je seveda še kako pomembno, da kooperant zagotovi svojemu delavcu tudi pravice, ki mu pripadajo iz dela in ob delu. Prav tako pa tudi, da je zadoščeno minimalnim delovnim in življenjskim pogojem takšnega delavca.

Seveda pa nimaš kaj dvomiti v verodostojnost pogodbe, če ugotoviš, da gre denimo za kooperanta električarja ali instalaterja, ki ima urejeno dokumentacijo, iz katere se jasno vidi, da dela s svojimi delovnimi sredstvi, da vodi nadzor nad delom itd.»

Nadoknaditi zamujeno

Tako torej Vinko Kastelic, ki nam je tudi povedal, da so letos spet sklenjene take (nične) pogodbe, vendar nekaj manj kot lani. Poleg tega pa tudi, da so pravobranilci predlagali delavskim svetom gradbenih organizacij naj čimprej obravnavajo to problematiko. Pravobranilstvo ugotavlja, da so to v nekaterih organizacijah (Gradis, GP Grosuplje) že storili in se tudi dogovorili za ustrezne ukrepe. Zdi se, da imajo prav tu še kako veliko nalogo sindikalne organizacije, ki ne bi smele dopuščati, da bi šle »stvari« mimo njih, kakor je bila to praksa doslej. Prav sindikalne organizacije so namreč tiste, ki pripravljajo razprave o novih gospodarskih načrtih, v katerih morajo terjati jasne številke v zvezi z zaposlovanjem. Še zlasti letos, ko je treba planirati tudi število zaposlenih delavcev za določen čas. Pri tem je seveda še kako pomembno, da si je tudi sindikat na jasnem, kako in kje bodo dobile njihove organizacije združenega dela te delavce.

Bržčas ne bi bilo odveč, če bi v slehernem sindikatu gradbene organizacije temeljito proučili stališča Zveze sindikatov Slovenije, ki sta jih do tega vprašanja sprejela republiški svet Zveze sindikatov in republiški odbor sindikata gradbenih delavcev. Prav zdaj je čas, da se nadoknadi zamujeno.....

Ivo Kuljaj

»Posel« cveti tudi v tujini

Do preprodaje delavcev prihaja tudi pri izvajanju investicijskih del v tujini, kar je razkrila že 3. konferenca ZKS (1971) in pojav ostro obsodila. Nekatere organizacije združenega dela so v tujino pošiljale mnogo več delavcev, kot pa so jih dejansko prijavi. Ti tako na črno pripeljani delavci so bili pravno povsem nezaščiteni, za or-

ganizacije združenega dela pa so pomenili zmanjšanje »stroškov«.

Kljub temu, da smo potlej (1973) v Jugoslaviji sprejeli zakon o »temeljnih pogojih za varstvo jugoslovanskih državljanov v tujini« pa so zvezni devizni inšpektorji še konec minulega leta ugotavljali lažne pogodbe za izvajanje investicijskih del v tujini, ki dejansko prikrivajo prodajo delavcev. Takšne delovne organizacije torej navidezno izvajajo v tujini investicijska dela, dejansko pa svoj prihodek in dohodek pridobivajo na račun prodajanja svojih delavcev.

Kaj z neraztovorjenimi vagoni — SR Srbija

Železnica se spreminja v skladišče

Skupnost jugoslovanskih železnic je konec februarja sprejela tri dokumente, iz katerih izhaja, da mora biti prevoz učinkovitejši, racionalnejši in varnejši. Najresnejše težave povzročata iztovarjanje in neizkoriščenost zmogljivosti. Zato so tudi predlagali, da bi z zakonom razdelili bremena med železnicami in kamioni.

Ves svet ima svoje praznike, vendar kot kaže, jih nikjer ne slavijo tako kot v Jugoslaviji, vsaj kar zadeva iztovarjanje pri spelega tovora po železnici. Ta pojav se je tako razširil, da je postal resen dejavnik v porabi deviz, saj namesto naših neiztovorjenih vagonov najemamo tuje vagoni, katerih najemnine pa je treba plačati v devizah. Druga »notranja rezerva« je, kot je bilo slišati na seji skupščine

skupnosti jugoslovanskih železnic 26. februarja letos, neizkoriščenost prevoznih zmogljivosti, saj po nekaterih čudnih navadah mnoge delovne organizacije vozijo svoj tvor pogosto z enega konca na drugi konec s kamioni, ki se najpogosteje vračajo prazni. Te dni je bil celo objavljen podatek, da so delovne organizacije, katerih promet sicer ni poglavitna dejavnost, zahtevale uvoz 5.700 kamionov.

Proste sobote, nedelje, državni in republiški prazniki so poglaviti razlog za takšne izdatke, saj ravno ob takšnih dnevih, ki pa jih je v letu dni približno 60, stojijo kompozicije vlakov in čakajo na iztovarjanje.

Zaradi tega se zdi, da je jugoslovanska železnica specifično skladišče, ki v vsakem trenutku brez razumnega vzroka »varuje«

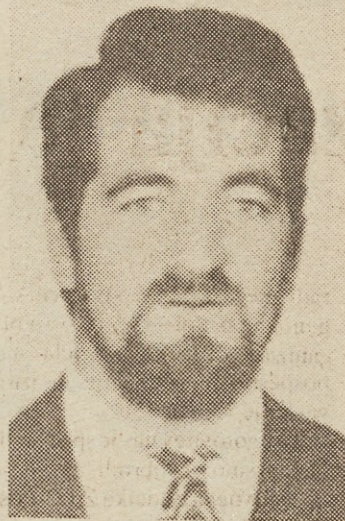
več sto tisoč vagonov tujega tovara. Nekatera znamenja celo kažejo na občasni pojav namerne zadrževanja »blaga na poti« (kot v poslovnih knjigah obravnavajo te zaloge), da bi počakali na nove cene in odložili plačilo že prispelih faktur glede na to, da blago še ni sprejeto.

Po drugi strani pa ugodnega geografskega položaja naše države železničarji ne izkoriščajo dovolj dobro. Pri tem sicer zaslužijo kritiko tudi vse tiste delovne organizacije, ki nočejo pošiljati blaga po železnici. Delno pa so za to krivi tudi sami železničarji, ker so zamude v prevozu nenavadno velike.

Analize skupnosti jugoslovanskih železničarjev kažejo, da bi lahko privarčevali velikanske količine nafte in njenih deriva-

tov, če bi samo četrtino kamionskega tovora preusmerili na železnico. S tem vprašanjem pa se morajo ukvarjati vse družbenoekonomske in politične strukture, saj gre za del splošne prometne politike, ki je nosilni stebel našega gospodarstva.

Momčilo Markus iz železniško-transportne organizacije Titograd je celo predlagal, da bi z zakonom uredili, kateri tovar mora voziti železnica, katerega pa kamioni. Kakorkoli že, železničarji so dolžni odgovoriti na veliko število odprtih vprašanj. To je bilo sklenjeno tudi na enem izmed lanskih posvetovanj o isti temi v skupščini Jugoslavije. Treba pa je priznati, da je bilo v zadnjih letih ukinitelj precej nerentabilnih prog, vendar so rezultati, ki so bili takrat poudarje-

Piše: Stanimir Božanić

ni kot razlog za odpravo teh prog, za zdaj še povsem blede.

Lani smo prepeljali vsega 62 milijard bruto kilometrskih ton ali 2,5 odstotka več, kot v letu poprej. To povečanje pa bi moralo znašati od 8 do 10 odstotkov, še zlasti zaradi energetske krize. Sicer pa železničarji ne trdijo, da ne bi mogli bolje delati.

Na seji najvišjega in najstarejšega samoupravnega telesa, to je na skupščini skupnosti, so sprejeli tri dokumente, za katere je rečeno, da podpirajo samo tiste programe, ki so uresničljivi, seveda ob znatno varnejšem in gospodarnejšem delu. Gre za izhodišče samoupravne in delovne dejavnosti, akcijski program dejavnosti pri reševanju konkretnih vprašanj in delovnih programov skupnosti jugoslovanskih železnic v tem letu. Akcijski program je trenutno dokument, ki je obvezen za vse, ki so zaposleni na železnici — od čuvajev prog do predsednikov poslovnih organov. Od spoštovanja tega bo odvisno, s kakšno hitrostjo bo potekal prevoz po jugoslovanskih železnicah, kako bo postal cenejši, racionalnejši in varnejši.

Tito — steber miru

Medtem ko zdravniški konzilij sporoča, da je splošno zdravstveno stanje predsednika republike Josipa Broza Tita še vedno težko in da nadaljujejo z ustreznim zdravljenjem, prihajajo iz domovine in z vsega sveta najlepše želje za njegovo čimprejnjše okrevanje.

Tuji tisk piše o Titu kot o državniku, ki je vse svoje življenje dal za mir in blaginjo človeštva.

»Predsednik Tito je enkratna osebnost našega časa, velikan, ki je vse svoje sile vložil v boj za mir in blaginjo človeštva, državnika, ki uživa ogromen ugled po vsem svetu.« Tako je pred dnevi napisal časopis italijanskih komunistov »La Rinascenta«. Življenjskemu delu predsednika Tita in ogromnim dosežkom sodobne Jugoslavije je posvetil daljši članek tudi londonski »Times«. Pisec tega članka, nekdanji šef britanske misije pri vrhovnem štabu NOV Fitzroy Maclean pripoveduje, da je Tito »pogumen, odločen, trezen, če pa je treba tudi brezkompromisen. Jugoslovanski predsednik je pomagal svojemu ljudstvu iz vseh poveljnih težav z enako samozavestjo in umirjenostjo, s katerima je med vojno — kljub težkim razmeram — popeljal svoje goloročne oorce do zmage.«

Tisk, radio in televizija po vsem svetu poudarjajo v svojih

poročilih predvsem dinamičen družbenopolitičen razvoj Jugoslavije pod Titovim vodstvom, dosežke samoupravljanja in vsestransko mednarodno dejavnost naše dežele. »Jugoslovanski predsednik« je pred dnevi pisal perujski tisknik »Caretas«, »si vselej prizadeva, da bi odpravili navzkrižja v mednarodnih odnosih, to pa se mu posreči s potrpežljivim delom, in tako krepi medsebojno zaupanje in spodbuja pripravljenost in voljo neuvrščenih držav, da vse svoje in svetovne razprtije urejajo na mirroljubljen način.«

TA TEDEN V ŽARIŠČU

BEOGRAD — Alžirski predsednik Šadli Bendjedid je ob 25. obletnici alžirske revolucije dodelil predsedniku Titu najvišje alžirsko priznanje zlato plaketo. Gre za posebno obliko najvišjega osebnega priznanja predsedniku Titu, ki simbolizira globoke stike prijateljstva in sodelovanja med državama kot tudi priznanje za neprecenljiv osebni prispevek predsednika Tita boju za mir, svobodo in neodvisnost vseh držav in narodov, za pravico in neuvrščenost.

SALISBURY — Na rodezijskih volitvah je dobila absolutno večino 57 od 100 sedežev v parlamentu Afriška narodna zveza ZANU Roberta Mugabeja, ki mu je britanski guverner lord Soames že zaupal mandat za sestavo prve vlade neodvisnega Zimbabveja. Tako je črna večina prevzela oblast v 50. afriški neodvisni državi. Mugabe bo sestavil vlado skupaj z Joshuo Nkomom. Magabe in Nkomo sta bila od leta 1976 soprorednika patriotske fronte, vendar sta na volitvah nastopila ločeno. Ker bosta imela v parlamentu več kot tri četrtine sedežev, bo to dovolj za korenite ustavne spremembe kot je odvzem privilegijev rodezijski beli manjšini. Vendar je Mugabe po izvolitvi pozval k nacionalni spravi, se zavzel za postopne spremembe in se opredelil, da nova afriška država stopi na pot neuvrščenosti.

NEW YORK — Varnostni svet ZN je razglasil za pravno neveljavne vse ukrepe Izraela, s katerimi skuša spreminjati fizi-

ni, demografski in upravni status zasedenih palestinskih in arabskih ozemelj. Izraelsko prakso naseljevanja teh ozemelj je Varnostni svet označil kot kričevo kršitev ženevske konference in resno nevarnost za propad prizadevanj, da bi dosegli vseobsegajoč, pravičen in trajen mir na Bližnjem vzhodu. Varnostni svet je zahteval, da Izrael zaustavi gradnjo novih židovskih naselij in poruši vsa, ki so bila doslej zgrajena. Doslej je Izrael zgradil 150, namerava pa zgraditi še 84 naselij.

BEJRUT — Francija je postala prva zahodna država, ki je priznala palestinskemu ljudstvu pravico do samoopredelitve. To priznanje je izrečeno v skupnem kuvajtsko-francoskem sporočilu, ki je bilo objavljeno ob koncu obiska francoskega predsednika Giscarda d'Estainga v Kuvajtu. Novo francosko stališče je nalletelo na precejšen odmev na Bližnjem vzhodu, pozdravili pa so ga tudi Palestinci.

PEKING — Centralni komitej KP Kitajske je rehabilitiral bivšega predsednika LR Kitajske Liu Šao Čija. Sklep so sprejeli 20 let po njegovi zamenjavi med kulturno revolucijo in 6 let po njegovi smrti, sklep pa zapira krog množičnih rehabilitacij na Kitajskem. CK je sprejel, tudi sklep o predčasnem sklicanju kongresa Komunistične partije, kar so obrazložili z velikimi spremembami na Kitajskem in v njenih mednarodnih odnosih po 11. kongresu, ki je bil leta 1977. MIK

OD SOBOTE DO SOBOTE

Sobota, 1. marca

Lani so v Sloveniji zgradili 7235 stanovanj, kar je približno za 16 odstotkov manj kot v letu 1978. Največja stanovanja so zgradili v Črni gori (67,2 kv. m), najmanjša pa v Sloveniji (57,2 kv. m).

Ponedeljek, 3. marca

V pogovorih med delegacijo Zveze sindikatov Jugoslavije in predstavniki nemških sindikatov je bilo v ospredju predvsem vprašanje položaja otrok in mladine naših delavcev na začasnem delu v tej zahodnoevropski državi.

Pri predsedstvu zvezne konference SZDLJ so ustanovili koordinacijski odbor, ki bo spremljal družbenopolitično dejavnost v okviru izdelave novega srednjeročnega načrta razvoja Jugoslavije 1981—85.

Na seji mestne konference ZKS Ljubljana so med drugim sprejeli tudi sklepe, ki bodo idejno in akcijsko vodilo pri nadaljnjem delu ljubljanskih komunistov. Hkrati so sprejeli tudi spremembe in dopolnitve statutarnega sklepa, o delovanju in organiziranju mestne organizacije ZK Ljubljana.

Letos naj bi znašal zajamčeni osebni dohodek v Sloveniji 3945 dinarjev, kar je 53 odstotkov povprečnega mesečnega čistega osebnega dohodka na zaposlenega v republiki, medtem ko bo z zakonom določeni 45-odstotni osebni dohodek znašal 3327 dinarjev.

Torek, 4. marca

Predsedstvo republiške konference SZDLJ je sprejelo programsko usmeritev za letošnje leto in hkrati obravnavalo tudi stabilizacijska prizadevanja v naši republiki. Precej pozornosti je namenilo tudi nekaterim izjemam, ki jih prinaša zvezni zakon o začasnem omejitvi negospodarskih in neproizvodnih investicij.

Delegati zbora združenega dela mariborske občinske skupščine so zahtevali, da o preskrbi s surovinami spregovore tudi v republiški in zvezni skupščini.

Na seji odbora zveznega zbora skupščine SFRJ so med drugim obravnavali poročilo o delu ZIS v minulem letu.

Na sekciji zvezne konference SZDLJ je bilo ugotovljeno, da bi morala Jugoslavija do leta 1985 pridelati dovolj hrane za svoje potrebe.

Po podatkih slovenskega zavoda za statistiko, se je delež slovenske elektroindustrije v skupni slovenski proizvodnji okreplil od 12,09 na 12,82 odstotka. Ta dejavnost je še vedno najmočnejša slovenska industrijska panoga.

Jugoslavija je dobila tretje posojilo Mednarodne banke za obnovo in razvoj v višini 86 milijonov dolarjev. Od tega zneska bo za manj razvite republike in pokrajino Kosovo porabljenih 44 milijonov dolarjev ali 51,2 odstotka, preostali znesek pa za razvite republike in pokrajino Vojvodino.

Ob prvi knjigi nove knjižne zbirke

V založbi Partizanske knjige in Delavske enotnosti je pred dnevi izšla knjiga dr. Miroslava Stiplovskega »Razmah strokovnega-sindikalnega gibanja na Slovenskem 1918—1922«. Izšla je ob 60-letnici ustanovitve revolucionarnih sindikatov, katere dogodkov smo se spominjali lani. Knjiga, ki izredno pregledno pripoveduje o razvoju in delovanju strokovnih organizacij v jugoslovanskem delu Slovenije od prevrata 1918 do ponovne utrditve revolucionarnih strokovnih organizacij konec 1922, izpolnjuje veliko vrzel v našem zgodovinsko-pisju, še prav posebej na področju zgodovine delavskega gibanja in revolucionarnih sindikatov.

Knjiga dr. Miroslava Stiplovskega je prva knjiga iz knjižne zbirke »Delavsko gibanje na Slovenskem«, ki jo kot zbirko monografij, člankov in drugih prispevkov o zgodovini delavskega in sindikalnega gibanja na Slovenskem dolgoročno načrtuje komisija RS ZSS za tradicije delavskega gibanja. Tako se bo razširil zgodovinski okvir dosedanjih knjižnih zbirk, namenjenih posredovanju revolucionarnih izkušenj in vrednot delavskega gibanja na mlade

generacije; pri Partizanski knjigi že dolgo obstajata knjižna zbirka NOV in POS in knjižna zbirka Osvobodilne fronte, zdaj pa se v slovenskim založništvu v ta vsebinski krog vključuje še zbirka Delavsko gibanje na Slovenskem. Ob predstavitvi knjige dr. Stiplovskega (obsejnje recenzijo o njej izpod peresa dr. Franceta Kresla bomo objavili prihodnjič) je bila taka zamisel knjižne zbirke Delavsko gibanje na Slovenskem posebej poudarjena. Inštitut za delavsko gibanje je v dvajsetih letih animiral mnogo piscev in tudi izdaja revijo »Prispevki za proučevanje zgodovine delavskega gibanja.« Slovenski sindikati, ki so šele lani ustanovili komisijo za tradicije delavskega gibanja pri republiškem svetu, naj bi, poleg načrtovanih obsejnejših monografij, tudi široko spodbujali opisovanje stavkovnega gibanja na terenu, kajti kot je dejala tovaršica Lidija Sentjunc, zgodovina partije in delavskega gibanja ni le zgodovina referatov in vodstev, je zgodovina revolucionarnega delovanja med ljudmi, konkretno prikazovanje kako je živel, delal, se boril in kaj je dosegel delavski razred. S. G.

Odbor RS ZSS za mednarodno dejavnost, o problematiki naših delavcev na začasnem delu v tujini

Posebna pozornost izobraževanju

Odbor RS Zveze sindikatov Slovenije za mednarodno dejavnost je na minuli seji razpravljala o problematiki slovenskih delavcev na začasnem delu v tujini pri tujih delodajalcih in v obratih naših OZD v tujini. V razpravi so poudarili, da moramo še bolj organizirano in učinkovito ustvarjati pogoje za vračanje naših delavcev z začasnega dela v tujini in za njihovo vključevanje v zaposlitev, samoupravljanje in celotno družbenopolitično življenje. Treba bo zagotoviti večje število štipendij za izobraževanje otrok teh delavcev ter bolj sistematično organizirati strokovno izobraževanje in usposabljanje delavcev na začasnem delu v tujini, zlasti tistih, ki se nameravajo kmalu vrniti in zaposliti v domovini.

Organizacije in organi sindikatov morajo več prispevati. Da se zaposlovanje delavcev — povratnikov in štipendiranje oziroma izobraževanje njihovih otrok kot druga vprašanja v zvezi s tem opredelijo v novih srednjeročnih planih OZD, samoupravnih in družbenopolitičnih skupnostih ter predvidijo konkretni ukrepi, da se bo planiranje tudi realiziralo.

Glede priznavanja strokovne izobrazbe oziroma usposobljenosti, ki so jo delavci pridobili v tujini, je bilo predlagano naj to vprašanje rešujejo OZD, če ne gre za delavce z visoko izobrazbo, na način kakor to sicer urejajo za svoje delavce.

Pri razširjanju in utrjevanju stikov posameznih občin, OZD in krajevnih skupnosti z našimi delavci v posameznih deželah

morajo aktivnejše sodelovati občinski sveti Zveze sindikatov in drugi organi in organizacije Zveze sindikatov, predvsem pa si prizadevati za obogatitev teh stikov z novimi oblikami in vsebinami. Zato se morajo občinski sveti ZSS bolj samoiniciativno in angažirano vključevati v delo koordinacijskih odborov pri SZDL in zagotoviti večji vpliv članov sindikatov na razreševanje problematike na tem področju. Bistvenega pomena je utrjevanje samoorganiziranosti naših delavcev v tujini v njihovih klubih in društvih ter prizadevanja naj se čimveč le-teh vključuje v članstvo in dejavnost teh klubov in društev. Kljub velikemu napredku na tem področju v zadnjih nekaj letih, je v te klube in društva vključenih le okoli 18 odstotkov delavcev na začasnem delu v tujini.

Udeleženci v razpravi so namenili veliko pozornost tudi dopolnilnem pouku otrok teh delavcev v materinski in so se zavzeli za vključevanje čimvečjega števila teh otrok v to dejavnost ter za poglobljanje in obogatitev dopolnilnega pouka. Tudi na tem področju sindikata lahko dajejo še večji prispevek tudi v okviru sodelovanja s sindikati posameznih dežel, v katerih se izvaja dopolnilni pouk za otroke naših delavcev.

Informiranje naših delavcev in drugih občanov v tujini se je zadnjih letih izboljšalo, še vedno pa ni dovolj pravočasno, sistematično in celovito. Razen o vprašanjih, ki jih najbolj neposredno zanimajo, jih bo treba stalneje in celoviteje informirati tudi o ce-

lovitem razvoju in dosežkih Slovenije in Jugoslavije.

Za takšno informiranje bo treba uporabljati različna sredstva in oblike, razen dnevnega in drugega tiska tudi ustne časopise, neformalne pogovore, poljudno pisane brošure o posameznih najbolj pomembnih in izrednih dogodkih, itd.

Glede delavcev v obratih naših OZD v tujini, je bilo poudarjeno, da se jim mora zagotoviti enak družbeno ekonomski položaj, kot delavcem v domovini. Večjo skrb bo treba nameniti strokovnemu ter družbeno političnemu usposabljanju delavcev in vodilnih kadrov za delo v teh obratih. Delavci v teh obratih morajo imeti zagotovljene osnovne pogoje za delo in življenje, to je samoupravni družbenoekonomski položaj kot ga opredeljuje zakon o združenem delu. Vse OZD naj v svojih samoupravnih aktih-ustrezno uredijo ta vprašanja ter zagotovijo primerno organiziranost delavcev v teh obratih.

Treba bo zagotoviti enotno nastopanje naših OZD v tujini in si prizadevati za usklajeno samoupravno urejanje vprašanj, ki so skupna za vse OZD iz SFRJ, ki imajo svoje obrate v tujini. Treba se bo dogovoriti o usklajenem reševanju vprašanj kot so funkcionalni in terenski dodatki, nagrajevanje po delu in druga vprašanja glede dela in življenja delavcev v obratih v tujini. Na ta način in z drugimi dogovorjenimi ukrepi bo treba preprečevati ne- lojalno konkurenco med posameznimi jugoslovanskimi OZD v tujini. Eva Pjevič

Več manjših zimsko-športnih centrov v bližini naselij

Neporazdeljeno breme

Vsi vemo, da je smučanje v Sloveniji v zadnjih letih napravilo razvoj, kot ga je lahko le malo kdori pričakoval. Po številu smučarjev na prebivalstvo smo verjetno prav pri vrhu svetovne lestvice. Tej eksploziji zanimanja za smučanje naj bi sledila, ali še boljše — predhodila, tudi izredno obsežna izgradnja novih zimsko-športnih središč s kilometri smučarskih prog, sistemi žičnic, hoteli, cestami in parkirišči ter drugimi objekti. In kdo naj bi vse to napravil? Vso zadevo smo več ali manj prepustili gostinskim in turističnim delovnim organizacijam, torej tistim, ki priznajo beležijo najnižjo akumulacijo. Vsi ljuje se mi naslednja prispejoda: Nekako polovica Slovencev bi se naenkrat navdušila za jahalne športe. Konje bi si priskrbeli sami, vse ostale potrebne objekte se pravi hipodrome, hleve, hotele in drugo pa bi morale zgraditi gostinsko-turistične organizacije združenega dela.

Bojim se, da, tudi če bi vsi sto-

pili skupaj, ne bi bili kos tako zahtevni nalogi. Na več mestih opazamo, da naš splošni družbeni standard (dober primer so ceste), ne more slediti hitri (prehitri?) rasti osebne standarda. Če se povrnemo k zimskim športom, potem moramo ugotoviti, da je bilo v preteklih letih kljub pomanjkanju denarja kar precej zgrajenega. Vse to pa, žal, ne zadošča potrebam rekreacije naših delovnih ljudi, zlasti ne ob konicah, kot so nedelje in prazniki. Vprašanje kreativnega smučanja bi morali pričeti razševati predvsem v občinskih okvirih. Poiskati bi bilo treba sredstva za ureditev smučarskih prog v bližini večjih naselij, urediti dostop in parkirišča, zgraditi eno ali dve vlečnici, morda manjšo okrepevalnico s sanitarijami in to je vse.

Rekreativna smuka bi bila na tak način omogočena zares velikemu številu ljudi. Za smučišča bi skrbelo komunalna podjetja

ali posebne občinske samoupravne interesne skupnosti. Te centre bi gradili brez vsakršnih ambicij, da prerastejo v velika zimskošportna središča.

O pravih zimsko-športnih središčih pa bi se morali v Sloveniji zelo resno pogovoriti. Tu seveda ne govorimo več le o eni ali dveh vlečnicah, okrepevalnici in parkirišču, ampak o celem sistemu prog in žičnic, o hotelih, restauracijah in trgovinah, o zabavi in sploh o kompletni infrastrukturi, ki jo pričakujejo in potrebujejo gostje, ki v zimskem centru prebivajo po več dni. Takšnih centrov pa lahko v Sloveniji zgradimo le dva morda tri.

Zanimivo je, da je med slovenskimi smučarji — takoimenovanimi domačimi gosti — še do nedavnega veljalo prepričanje, da v Sloveniji sploh nimamo primerenih smučarskih terenov, vsekakor pa ne takšnih kot so v Avstriji, Italiji in tako naprej, in na

naše dolinske centre kot so Bled, Bohinj, Bovec pa tudi Kranjska gora se je često gledalo z nezaupanjem. Te centre so za bivanje »odkrili« pravzaprav gosti iz drugih republik, predvsem iz Vojvodine in Beograda, v zadnjem času pa tudi inozemski gosti. Prav majhen odstotek Slovencev je kdajkoli kazal željo, da bi zimске počitnice preživel npr. na Bledu. Slovenec je odlični smučar, zato si poišče takšen kraj, kjer ima na voljo veliko število dolgih in dobro pripravljenih prog, pa seveda cele sisteme žičnic brez repa. Naši napol zgrajeni zimsko-športni centri so se v takšni situaciji razumljivo morali orientirati na domačega gosta iz drugih republik, v času izven zimskih počitnic pa se je našlo tudi nekaj inozemskih gostov. Vse to so večinoma manj zahtevni gosti, pol smučarji pol turisti in vsaj za silo so zadovoljni s tem, kar jim nudimo.

Janez Pregar

Koliko damo oziroma ne damo Slovenci za rekreacijsko smučanje (VII.)

Največja telovadnica slabo izkoriščena!

Pripombe na račun naših smučišč, predvsem pa naših smučarskih žičnic, imamo skorajda vsi, tako smučarji sami, kot tudi upravljalci žičnic. Prvi negodujejo zato, ker morajo čakati v vrstah in se ne morejo nasmučati, drugi pa se jezijo, ker so v svojih prizadevanjih osamljeni, ker so v primerjavi z žičničarji v tujini v neenakopravnem položaju. Prvi torej krivijo žičničarje, drugi kažejo s prstom na neurejena sistem-ska vprašanja in izrazito mačehovski odnos družbe do rekreacije na snegu.

Naj bo kakorkoli že, pri naših smučarskih žičnicah zares pošteno škriplje. Vzrokov za to ne gre iskati ne vem kako globoko, saj so sila preprosti in enaki mnogim podobnim problemom na drugih področjih dejavnosti. Za malo denarja bi želeli zelo veliko. To pa seveda ne gre, kar opazamo že dolgo vrsto let. Še posebno nemogoča je taka praksa pri športno-rekreacijskih objektih, saj vemo, da ne morejo poslovati na običajni ekonomski računici, ki velja za naše gospodarstvo. Ti objekti niso rentabilni, kar seveda tudi ni njihov namen. In, ker imajo njihovi upravljalci premalo denarja za odplačevanje anuitet, potrebno vzdrževanje in nove investicije, je pač potrebno, da jim vsi zainteresirani za obratovanje športno-rekreacijskih objektov pomagamo. In prav s tem se pri nas očitno ne moremo in ne moremo sprijazniti. Želimo z glavo skozi zid, hočemo nekaj, kar še ni uspelo nikomur na svetu, ne v tem ne v onem sistemu.

O vsem tem sem se tudi pogovarjal z Leopoldom Percem, predsednikom komisije za žičnice pri Gospodarski zbornici Slovenije in direktorjem celjskega Izletnika.

»Člani komisije si vseskozi prizadevamo za usklajen in dolgoročen razvoj smučarskih žičnic v Sloveniji. Žal sadovi našega dela niso takšni kakršnih bi si želeli, saj smo v svojih prizadevanjih nemalokrat osamljeni. Trudimo se za hitrejši razvoj žičničarstva, da bi ponudba sledila naraščajočemu povpraševanju, vendar s svojimi predlogi vse prepogosto naletimo na gluha ušesa...« mi je uvodoma razložil Leopold Perc in nadaljeval:

»Kljub zgovorni praksi nekateri še vedno pričakujejo, da lahko upravljalci žičnic krijejo vse stroške s ceno vozovnic. Seveda je to huda zmotna. V kolikor bi želeli, da bi iztržkom od vozovnic krili stroške investicij in vzdrževanja žičnic, bi morali sedanje cene najman podvojiti. To pomeni, da bi bilo potlej potrebno odšteti za dnevno karto 250 ali več dinarjev, v čemer pa razumljivo tudi ni rešitev...«

»Vse kaže, da to mnogim še vedno ni razumljivo, da prenekaterim ekonomska računica še vedno ne gre v račun. Pa vendarle, kje je rešitev, v čem vidite izhod?«

»Možnosti niso neomejene, saj niso prav vsi zainteresirani za potrebno mrežo smučarskih žičnic. Toda, veliko jih je, ki so. In med temi slednjimi bi morali

poiskati tiste, ki so najbolj, s pomočjo katerih bi lahko poiskali stalne oblike finansiranja oziroma sofinansiranja smučarskih žičnic. Doslej smo to breme napravili običajno najbližjemu oziroma tistim, ki so bili voljni kaj prispevati k razvoju zimskega turizma pri nas. V nekaterih primerih so to hoteli, v drugih avtoprevozniki... nikjer pa to vprašanje ni urejeno sistemsko, dolgoročno...«

»Pa finansiranje potrebne infrastrukture?«

»To je eno izmed osnovnih življenjskih vprašanj naših žičnic. Po eni plati vemo, da predstavlja urejena infrastruktura temelj za uspešno delo in življenje slehernega objekta, po drugi pa, da upravljalci žičnic nimajo toliko, da bi uspešno vlagali v infrastrukturo. Zato smo priča nenehnemu krpanju in izhodom od danes na jutri. Za najnujnejšo komunalno ureditev gre ponekod več kot 50 odstotkov investicijskih sredstev, zato ostane premalo za izgradnjo žičnic. Poseben problem predstavlja vzdrževanje dolgih dovoznih cest, ki mu še tako dobro stoječe žičnice ne morejo biti kos. Izhod vidim v tem, da se dogovorimo, sporazumemo in skupno poiščemo ustaljene oblike finansiranja infrastrukture. Čim prej se bomo sprijaznili s tem, tem bolje za nas...«

»Radi poudarjamo, da imamo zaradi vseh teh problemov žičnice v Sloveniji le na pol dograjene. Kdaj jih bomo dogradili?«

»Ko bo večina menila da je to potrebno in bila ob tem seveda pripravljena odrediti potrebna sredstva. Komisija za žičnice pri Gospodarski zbornici Slovenije si prizadeva, da bi prišle žičnice v petletni gospodarski načrt. Želimo namreč, da bi v Sloveniji, kjer žičnice nujno potrebujemo, žičnice tudi resno obravnavali. Izhajati moramo namreč iz tega, da predstavljajo smučarski tereni našo največjo telovadnico v naravi, v kateri se redno rekreira ogromna množica Slovencev. Zakaj se torej ne bi resno pogovarjali o naši smučariji, zakaj ne bi zares dobro poskrbeli za našo najboljšo obiskano »telovadnico« ki privablja na deset in deset tisoč prijateljev športa.«

Skratka, če želimo imeti v prihodnje več smučarskih žičnic, bomo morali pač nekoliko globljeseči v žep. V čigav? Le v svojega, druge možnosti nimamo. In, zakaj ne bi denimo telesnokulturne skupnosti, za katere odvaja vsak delovni človek svoja sredstva, nekaj primaknile za našo smučarijo, za naš narodni šport? Denar, kot vemo, marsikje ostaja. Sicer pa bi bili delovni ljudje gotovo pripravljene odrediti za telesnokulturne skupnosti še kak promile več, če bi vedeli, da bo šel ta denar za žičnice, za množično rekreacijo na snegu.

Andrej Ulaga

Med dvanajstimi ekipami tudi letos zmagali Kranjčani

Letošnje 4. smučarsko prvenstvo ljubljanskega armadnega območja se je v nedeljo, 2. marca končano v Bovcu. Med dvanajstimi ekipami oziroma 200 tekmovalci iz posameznih garnizij in člani teritorialne obrambe iz Tolmina, so že četrtrič zapored zmagali Kranjčani in to v vseh disciplinah: v biatlonu na 10 kilometrov, v patrolnem teku na 10 kilometrov in v veleslalomu. Na področju Kanina in v Čezsoči, kjer je prvenstvo potekalo, ni bilo to le športna, ampak tudi družbenopolitična manifestacija. Nihče od prebivalcev Tolminskega prav gotovo še ni pozabil pomoči, ki so jim jo prav vojaki nudili v tistih nepozabno težkih dneh po potresu. Prav zato so tudi vojake — tekmovalce povsod sprejeli pristrčno — kot najboljše prijatelje. Zimsko prvenstvo LAO je bila tudi uspešna preizkušnja za letošnje poletno atletsko prvenstvo LAO, ki bo v Tolminu.

Fotografiji »Naša vojska«

Smučarskega prvenstva Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje se je letos udeležilo več kot 400 delavcev, kar potrjuje veliko priljubljenost rekreacije na snegu. Sicer pa ima velike zasluge za razvoj smučarskega športa in delovnem kolektivu sindikalna organizacija, ki je omogočila delavcem ugoden nakup potrebne smučarske opreme. Letos in lani si je po tej poti omislilo smučarsko opremo blizu 700 zaposlenih! Letošnje veliko smučarsko srečanje, odkoder je tudi naš posnetek, je bilo na Kopah na Pohorju.

Tekst in fotografija: L. Ojstršek.

85 let mešanega zbora France Prešeren iz Celja

Zvesti tradiciji in lepi pesmi

»Slovenski narod« je 21. januarja 1895 svojemu vesoljnemu bralstvu sporočil naslednje:

»V nedeljo 20. t. m. se je pri nas osnovalo novo društvo z imenom Celjsko Pevsko Društvo v namen gojiti slovensko pesem pa tudi glasbo v Celju in okolici. Društvo osnovalo se je osobito zato, da mu pristopijo obrtniki, rokodelci, njih pomočniki itd. kot izvršujoči člani, da se i tem ponudi priložnost vaditi se v petju, seznaniti se s slovensko glasbeno umetnostjo, ter da se tudi v teh krogih prebudi in vzdrži narodna zavest, kar se žal še ni povsod zgodilo...«

Družbena priznanja

Predsednik republike Josip Broz Tito je železničarski pevski zbor France Prešeren odlikoval z redom zaslug za narod s srebrnimi žarki. Zbor pa se ponaša s Prešernovo in Šlandrovo nagrado, priznanjem OF, zlatim lovorovim vencem ZKOS, posebno nagrado madžarskega mesta Szeged in zlatim grbom mesta Celje. Za svoj dolgoletni pevski staž je 17 pevcov dobilo zlate Gallusove značke, 24 srebrne in 16 bronaste, za prizadevno delo v zboru pa so peterici najzvestejših pripeli tudi državna odlikovanja.

Dobrih 85 let vzponov in padcev, kriz in tragedij (dve vojni) je minilo odtlej in železničarski pevski zbor France Prešeren, ki ugledno nadaljuje tradicijo svojih predhodnikov, se v teh dneh mrzlično pripravlja na proslavo svojega visokega jubileja.

Člani bivšega Celjskega pevškega društva so bili takoj po končani drugi svetovni vojni spet pobudniki lepega petja in ker zbor kot samostojno društvo ni mogel obstajati, so se pevci priključili železničarskemu sindikalnemu društvu France Prešeren, ki je tedaj že združevalo godbenike, tamburaše, igralce, plesalce, harmonikarje, slikarje, kiparje... Odtlej so pod to »streho« beležili nenehno kakovostno rast in že imena dirigentov, kot so Egon Kunej, Jurče Vreže, Boris Ferlinc, Jože Kores in Danijel Grum so bili porok za kvaliteto. Do najvišjega skoka navzgor pa je vendarle prišlo šele v 60 letih, ko je nad zborom začel bedeti Edvard Goršič.

»Pred Goršičem so si dirigenti vse prepogosto podajali taktirko iz rok v roke, tako da nekega kontinuiranega dela, ki bi obetal še več, ni moglo biti,« se tistih let in dni spominja predsednik zbora Pavel Bukovac, sicer glasbeni pedagog in ravnatelj osnovne šole I. celjske čete. »Zato prihod Eda Goršiča v našo sredino resnično pomeni pravo prelomnico...«

»Bil sem zabavist. Že v gimnazijskih letih sem s prijatelji igral po raznih veseljah in kakšno zborovsko petje me tedaj ni niti malo zanimalo,« pa se spominja

svojih začetkov sedanji dirigent zbora Edvard Goršič in to misel podkrepi še z dejstvom, da je na celjski glasbeni soli maturiral komaj z zadostnim uspehom, ker se je ukvarjal z — jazzom. »No, ko sem končal študij na akademiji za glasbo, pa sem vendarle »prešaltal« k zborom. Čisto slučajno. Zbor France Prešeren je bil brez dirigenta, pripraviti pa ga je bilo treba za proslavo ob 20-letnici vstaje. Že v prvem stiku s pevci in pevkami sem opazil, da utegne biti to delo zanimivo in privlačno. In to je bilo moje odločilno spoznanje...«

Goršič je najprej popestril program s sodobnejšimi glasbenimi usmeritvami, največjo pozornost pa je posvečal nenehni skrbi za kvaliteto rasti zbora. In s trdim delom je v tem tudi uspel. V Gorici so se njegovi »prešernovci« na mednarodnem tekmovanju uvrstili med najboljše evropske zборе, navdušili so madžarsko poslušalstvo na festivalu revolucionarnih pesmi (1977), na tradicionalnem tekmovanju »Naša pesem« v Mariboru pa so v štirih nastopih osvojili trikrat bronasto in enkrat srebrno plaketo, kar pomeni, da je v konkurenci mešanih zborov njihov ansambel tretji najboljši v Sloveniji...

»Ne morem trditi, da mi je bilo v teh 19 letih, kar vodim zbor, vse z rožcami pousto. Prihajalo je do kriznih situacij, ko bi najraje vse skupaj pustil... Priznati pa vendarle moram, da v tem zboru vlada izjemen kolektivni duh in ta je vselej zmagal v tudi takih situacijah,« končuje Edvard Goršič. Omeniti velja, da vodi tudi gimnazijski pevski zbor, ki je najboljši v Sloveniji in tudi na evropski ravni sodi v razred »excellent«, dirigiral pa je tudi plesnemu orkestru Žabe. In, denimo, treniral tudi celjske plavalce in vaterpoliste!

Marsikaj prijetnega so doživeli celjski pevke in pevci s svojim zborom. Predsedniku Bukovcu se je najbolj vtisnil v srce dogodek iz Srbije (1974): »Potovali smo z vlakom bratstva in enotnosti in imeli spotoma celovečerni koncert v Svetozarevu. Še dolgo po tem, ko smo odpeli svoj program, nas navdušeno poslušalstvo ni in ni izpustilo z odra. Bis za bisom! Pa je dirigent vzel v roke harmoniko in raztegnil meh, da je kar pokalo. Zairaigal je tisto Nocoj je ena luštna noč, polna dvorana pa je tisti »la, la, la« z vsem glasom pritegnila z nami... Uspeh je bil popoln!« Sicer pa, da se še ni zgodilo, da bi kakšen koncert končali pred 4. uro zjutraj...

»Lani smo imeli 12 nastopov in 11 samostojnih koncertov. Nanje smo se pripravljali vsak ponedeljek in četrtek po dve uri, po potrebi pa še večkrat,« predstavlja Bukovac lanske »številke«. »In tako bo tudi letos. 16. maja bomo imeli slavnostni koncert ob 85-letnici zbora. Program je sestavljen iz narodnih in umetnih pesmi s posebnim poudarkom na delih skladateljev Lajovic, Schwaba, Preglja in Goršiča, ki so nekdanj vodili ali še vodijo naš zbor...«

Damjan Kržižnik

V železničarskem pevskem zboru »France Prešeren« v letošnjem, jubilejnem letu pojejo — sopranistke: Milena Poklič, Cvetka Butinar, Darinka Brvar, Vida Bukovac, Boža Ogrizek, Marija Ramšak, Aleksandra Živec, Helena Kožar, Ani Volavšek, Vlasta Wagner, Cvetka Zorko, Hermina Novak, Angela Čelan, Jasna Majcen, Elica Filipič, Darinka Pavletič, Jožica Štruk, Tajana Savič, Petra Ponikvar, Nives Jerman, Tanja Soko; altistke: Hermina Kuzman, Daniela Horvat, Jana Kokalj, Anica Novak, Dragica Knez, Anica Kmet, Libuška Goršič, Stefka Plevnik, Milena Jurak, Vlasta Budna, Teri Kokalj, Irena Avguštin, Jerneja Ašič, Dragica Žvar, Sonja Korošec; tenoristi: Dušan Her-

cog, Stane Kokalj, Anton Krivec, Marjan Urankar, Ivan Poklič, Maks Lebič, Vencelj Ferant, Tolja Orač, Kemo Demirovič, Andrej Nolta, Slavko Urankar, Miha Vodeb, Rudi Kolar; basisti: Marko Novak, Miran Krštinc, Franc Jontes, Jano Brvar, Emil Kolenik, Karl Butinar, Ivan Čepin, Ivan Veber, Peter Otorepec, Boris Kmet st., Pavel Bukovac; Darko Butinar, Andrej Stopinšek, Vinko Kramžar, Drago Zorko, Stane Nikler, Boris Kmet ml., Ivan Veranič, Ignac Dvornik in Ciril Zalesjak. Dirigent zbora je Edvard Goršič.

(Fotografija: Fotolik)

Edvard Goršič: »V srednješolskih letih me zborovsko petje ni niti malo zanimalo. Pri prvem stiku z zborom France Prešeren pa sem spoznal, da bi to bilo delo zame. Zato, ker je zanimivo in privlačno. In tako sem že 19 let dirigent...«

Pavel Bukovac: »Struktura našega zbora je izredno pisana: sodniki, profesorji, železničarji, pa tudi nekvalificirani delavci pojejo v njem. Čeprav so to torej najrazličnejši ljudje, se imenitno razumejo med seboj. Prav to mi pomeni največ!«

Veliko je že bilo napisanega o zboru France Prešeren. Tudi na Norveškem, Madžarskem, v Romuniji, Avstriji...

Fotografije: Andrej Agnič

FOTOAMATER NA OBISKU

Naš tokratni gost — fotoamater, je 20-letni Andrej Selan, strojni tehnik iz IMP TOZD Dvigalo Črnuče.

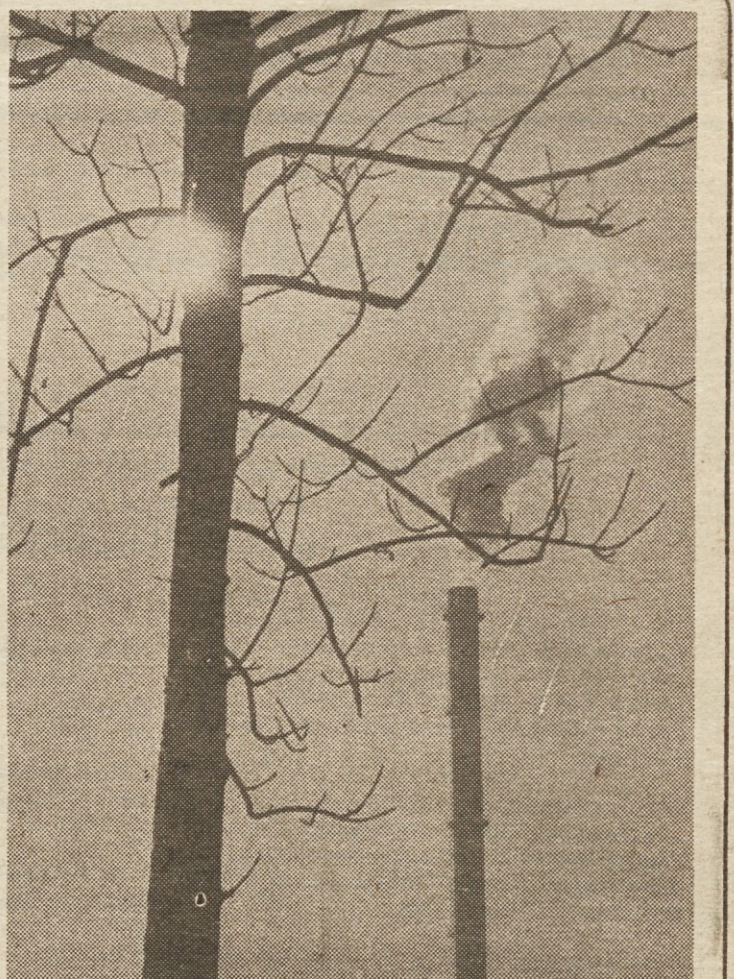
Fotografija ga spremlja že od otroških let, vendar mu je bila do sedmega razreda osnovne šole le občasno razvedrilo. Takrat si je zaželel, da bi znal tudi sam narediti fotografijo, zato se je vpisal v fotokrožek.

Kot dijak je začel objavljati vesti v Zboru občanov. Kaj hitro je spoznal, da je fotografija skoraj nujno dopolnilo pisane informacije. Spoznal je tudi, da je informacija toliko popolnejša, kolikor več pove fotografija. S pisano besedo in fotografijo je že kot dijak začel sodelovati tudi v naših osrednjih slovenskih glasilih. Kmalu s fotografijo, zgolj kot informacijo, ni bil več zadovoljen. Z njo je želel povedati še nekaj več, oziroma na drug način, tako, da z njo opazovalcu zapusti določeno občutek.

»Fotografija mora vzbuditi razmišljanje in na noben način

ne sme opazovalcu vsiljevati čisto določenega občutka. Še pred nekaj leti mi motiv za to iskanje ni bil pomemben. Danes imam že določene cilje oziroma želje. Še vedno pa iščem, saj je iskanje v umetniški fotografiji nenehno. In kaj si sedaj želim? S svojo fotografijo želim najti kontrastnost med naravo in sledovi življenja in v tem sebe — svoj izraz.«

Novinarska in umetniška fotografija se marsikdaj med seboj prepletata